

บทที่ 3

การให้คำจำกัดความอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และคำพิพากษาของศาลในการ วินิจฉัยความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

บทบัญญัติของกฎหมายเป็นสิ่งสะท้อนสภาพสังคม สังคมใดที่ความเป็นอยู่ของประชาชน
เต็มไปด้วยอันตรายและความเสี่ยงจากการตกเป็นเหยื่อของผู้กระทำความผิด กฎหมายจึงเป็นกล
ไกสำคัญในการสร้างความสงบเรียบร้อยในสังคมนั้น เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นในสังคมและยังไม่
มีการกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษรองรับไว้ ก็ย่อมเกิดความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติ
กฎหมายเพื่อกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษสำหรับอาชญากรรมนั้น การกำหนดฐานความ
ผิดอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายภายในประเทศจึงเป็น
เครื่องสะท้อนให้เห็นถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนและความพยายามในการแก้ไขเยียวยาสังคมใน
ขณะนั้นได้เป็นอย่างดี

1. การดำเนินการตามแนวทางระหว่างประเทศ

บทบัญญัติเรื่องอาชญากรรมต่อมนุษยชาติปรากฏขึ้นชัดเจนเป็นครั้งแรกในธรรมนูญศาล
นูเรมเบิร์กด้วยความมุ่งหมายในการนำตัวผู้ก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติในช่วงสงครามโลกครั้งที่
2 มาพิจารณาคดีและลงโทษ ภายหลังจากธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กแล้ว บทบัญญัติเรื่องอาชญา
กรรมต่อมนุษยชาติก็ยังคงปรากฏให้เห็นในธรรมนูญศาลระหว่างประเทศอื่นๆเรื่อยมา แต่การให้
คำจำกัดความอาชญากรรมต่อมนุษยชาติในธรรมนูญศาลเหล่านั้นก็มีความแตกต่างกันไปไม่มาก
ก็น้อยเหตุผลของการกำหนดคำจำกัดความอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่มีความแตกต่างกันไปนั้น
น่าจะมาจากลักษณะของการเกิดอาชญากรรมต่อมนุษยชาติในช่วงนั้นๆ ที่ต้องมีบทกฎหมายที่
สอดคล้องกับสถานการณ์ ประกอบกับแนวคิดที่ได้มาจากข้อบกพร่องของคำจำกัดความซึ่งปรากฏ
อยู่ในศาลระหว่างประเทศก่อนๆ จึงทำให้คำจำกัดความอาชญากรรมต่อมนุษยชาติได้รับการ
พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น การบัญญัติให้การข่มขืนกระทำชำเราอาจถูกลงโทษได้ในความผิด
ฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามธรรมนูญศาลยูโกสลาเวียและรวันดาการบัญญัติให้อาชญา
กรรมต่อมนุษยชาติมีรายละเอียดที่ชัดเจนมากขึ้นด้วยการกำหนดให้ความผิดฐานอาชญากรรมต่อ
มนุษยชาติที่เกิดขึ้นต้องมีลักษณะที่เกิดขึ้น “ในวงกว้างหรือเป็นระบบ” ไว้ในธรรมนูญศาลสำหรับ
รวันดาและการยกเลิกการบัญญัติซึ่งกำหนดให้อาชญากรรมต่อมนุษยชาติมีความเกี่ยวพันกับการ
ขัดกันทางอาวุธ เป็นต้น

ในบทนี้จึงจะได้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของการให้คำจำกัดความอาชญากรรมต่อมนุษยชาติตั้งแต่ธรรมนูญศาลทหารระหว่างประเทศที่นูเรมเบิร์กเป็นต้นมา โดยมุ่งเน้นเฉพาะคำจำกัดความที่ปรากฏอยู่ในธรรมนูญศาลพิเศษต่างๆ และการตีความบทบัญญัติของศาลนั้น เพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวทางในการบัญญัติความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และการปรับใช้ลงโทษกับผู้กระทำความผิดที่ได้เคยเกิดขึ้นเป็นตัวอย่างมาแล้ว จนกระทั่งคำจำกัดความครั้งล่าสุดตามที่ปรากฏอยู่ในธรรมนูญกรุงโรม เพื่อจะได้วิเคราะห์ให้เห็นถึงความหมายของคำจำกัดความอาชญากรรมต่อมนุษยชาติและองค์ประกอบของฐานความผิดซึ่งมีข้อกำหนดแตกต่างกัน ตลอดจนขอบเขตของคำจำกัดความซึ่งครอบคลุมสถานการณ์การเกิดอาชญากรรมในระดับที่ต่างกันไปด้วย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและวิเคราะห์คำจำกัดความในปัจจุบันซึ่งปรากฏอยู่ในธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศต่อไป

1.1 คำจำกัดความที่ปรากฏในกฎหมายระหว่างประเทศ

กฎหมายระหว่างประเทศนับตั้งแต่ธรรมนูญศาลทหารระหว่างประเทศที่นูเรมเบิร์ก จนถึงก่อนการจัดทำธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศนั้นล้วนแต่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าละเมิดต่อหลักความชอบธรรมทางกฎหมาย (principles of legality) เพราะเป็นการบัญญัติกฎหมายภายหลังจากการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งปัจจุบันหลักความชอบธรรมทางกฎหมายนี้ปรากฏอยู่ในข้อ 11(2) แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ว่า “ไม่มีผู้ใดถูกตัดสินว่ามีความผิดใดๆ อันมีบทลงโทษ จากการกระทำหรือละเว้นกระทำการใดๆ ซึ่งไม่ได้กำหนดไว้เป็นความผิดอันมีบทลงโทษตามกฎหมายภายใน หรือกฎหมายระหว่างประเทศ ในขณะที่ได้กระทำการนั้น และบทลงโทษที่หนักขึ้นกว่าบทลงโทษที่ปรับใช้ในเวลาที่ความผิดนั้นได้กระทำขึ้น ไม่อาจใช้บังคับได้” อย่างไรก็ตามข้อที่ควรพิจารณาในเรื่องนี้ก็คือการบัญญัติกฎหมายย้อนหลังดังกล่าวนั้นทำขึ้นเพื่อรองรับการกระทำซึ่งเป็นความผิดอยู่แล้วในสายตาของชาวโลก มิใช่การกลับสิ่งที่ถูกให้เป็นผิดแต่อย่างใด ดังนั้นในการจัดทำธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศจึงไม่อาจละเลยที่จะพิจารณาถึงธรรมนูญเหล่านั้นซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศในครั้งนี้

ในส่วนนี้จึงจะได้ศึกษาถึงบทบัญญัติของคำจำกัดความอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายระหว่างประเทศโดยสังเขป ดังนี้

1.1.1 ธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์ก

อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ นั้นคือ การฆาตกรรม การทำลายล้าง การเอาตัวลงเป็นทาส การบังคับขย่ำย หรือการกระทำร้ายมนุษยธรรมใดๆ ต่อประชาชนพลเรือน ก่อนหรือในช่วงสงคราม หรือการรังควานเนื่องจากเหตุผลทางการเมือง เชื้อชาติ หรือศาสนา โดยเกี่ยวพันกับการกระทำอาชญากรรมใดที่อยู่ใต้อำนาจของศาลนี้ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะเป็นการละเมิดกฎหมายภายในของประเทศนั้นๆ หรือไม่ก็ตาม

1.1.2 Control Council Law No. 10

อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ คือ การกระทำที่ชั่วร้าย และความผิดใดๆที่ไม่จำกัดเฉพาะการฆาตกรรม การทำลายล้าง การเอาตัวลงเป็นทาส การบังคับขย่ำย การกักขัง การทรมาน การข่มขืน หรือการกระทำร้ายมนุษยธรรมใดๆ ต่อประชาชนพลเรือน หรือการรังควานเนื่องจากเหตุผลทางการเมือง เชื้อชาติ หรือศาสนา ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดกฎหมายภายในของประเทศที่การกระทำนั้นเกิดขึ้นหรือไม่ก็ตาม

1.1.3 หลักเกณฑ์นูเรมเบิร์ก (1950)

อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ คือ การฆาตกรรม การทำลายล้าง การเอาตัวลงเป็นทาส การบังคับขย่ำย หรือการกระทำร้ายมนุษยธรรมใดๆต่อประชาชนพลเรือน หรือการรังควานเนื่องจากเหตุผลทางการเมือง เชื้อชาติ หรือศาสนา โดยการกระทำหรือการรังควานเช่นนั้น เกิดจากหรือเกี่ยวพันกับอาชญากรรมต่อสันติภาพ หรืออาชญากรรมสงคราม

1.1.4 ธรรมนูญศาลโตเกียว

อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ คือ การฆาตกรรม การทำลายล้าง การเอาตัวลงเป็นทาส การบังคับขย่ำย และการกระทำร้ายมนุษยธรรมใดๆ ก่อนหรือในช่วงสงคราม หรือการรังควานเนื่องจากเหตุผลทางการเมือง หรือเชื้อชาติ โดยเกี่ยวพันกับอาชญากรรมใดที่อยู่ภายใต้อำนาจของศาลนี้ ไม่ว่าจะเป็นการละเมิดกฎหมายภายในของประเทศที่การกระทำนั้นเกิดขึ้นหรือไม่ก็ตาม

1.1.5 ธรรมนูญศาลยูโกสลาเวีย

ศาลย่อมมีอำนาจที่จะดำเนินคดีให้บุคคลรับผิดชอบต่ออาชญากรรมดังต่อไปนี้ ซึ่งกระทำขึ้นในช่วงการขัดกันทางอาวุธไม่ว่าจะมีลักษณะระหว่างประเทศ หรือภายในประเทศก็ตาม และกระทำโดยมุ่งต่อประชาชนพลเรือน

- (ก) การฆาตกรรม
- (ข) การทำลายล้าง
- (ค) การเฆลงเป็นทาส
- (ง) การบังคับขนย้าย
- (จ) การกักขัง
- (ฉ) การทรมาน
- (ช) การข่มขืน
- (ซ) การรังควานใดๆเนื่องจากเหตุผลทางการเมือง เชื้อชาติ และศาสนา
- (ณ) การกระทำไร้มนุษยธรรมอื่นใด

1.1.6 ธรรมนูญศาลรวันดา

ศาลรวันดาจะมีอำนาจที่จะดำเนินคดีให้บุคคลรับผิดชอบต่ออาชญากรรมดังต่อไปนี้ ซึ่งได้กระทำขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของการโจมตีที่เกิดขึ้นในวงกว้าง หรืออย่างเป็นระบบ ต่อประชาชนพลเรือน เนื่องจากเหตุทางชนชาติ การเมือง ชาติพันธุ์ เชื้อชาติหรือศาสนา

- (ก) การฆาตกรรม
- (ข) การทำลายล้าง
- (ค) การเฆลงเป็นทาส
- (ง) การบังคับขนย้าย
- (จ) การกักขัง
- (ฉ) การทรมาน
- (ช) การข่มขืน
- (ซ) การรังควานทางการเมือง เชื้อชาติ และศาสนา
- (ณ) การกระทำไร้มนุษยธรรมอื่นใด

ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้น บัญญัติขึ้นในลักษณะที่แตกต่างกันไป ไม่มีความปะติดปะต่อกัน คำจำกัดความของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่ได้ปรากฏอยู่ในธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กได้จำกัด

เขตอำนาจศาลในการดำเนินคดีกับความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไว้เฉพาะในความผิดซึ่งได้กระทำขึ้นก่อนหรือในช่วงสงครามเท่านั้น และต้องเป็นการกระทำที่มีความเกี่ยวข้องกับการอาชญากรรมสงครามหรืออาชญากรรมต่อสันติภาพด้วย ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่รู้จักกันว่าเป็น "ความเกี่ยวข้องับสงคราม" อย่างไรก็ตามผู้ร่างธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กเห็นว่า องค์ประกอบเรื่องความเกี่ยวข้องับสงครามนั้น สามารถตีความให้ปรับใช้กับการกระทำอันไร้มนุษยธรรมของพวกนาซี ซึ่งได้กระทำต่อชาวยิวที่อาศัยอยู่ในประเทศเยอรมันได้ แม้ว่าจะมิได้มีการคุกคามต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐเกิดขึ้นเลยก็ตาม¹ นอกจากนี้คณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศยังได้ตั้งข้อสังเกตว่า ตามธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กนี้ ได้แบ่งอาชญากรรมต่อมนุษยชาติออกเป็น 2 รูปแบบรูปแบบแรก คือ อาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นการฆาตกรรม การกำจัดพันธุ์ การเอาตัวลงเป็นทาส การบังคับขนย้าย หรือการกระทำอันไร้มนุษยธรรมใดๆ อีกรูปแบบหนึ่ง คือ การรังควานอันเนื่องมาจากเหตุผลทางการเมือง เชื้อชาติ หรือศาสนา²

ส่วนในข้อ 5(c) ของธรรมนูญศาลโตเกียวได้ระบุถึงเขตอำนาจของศาลโตเกียวที่จะดำเนินคดี และลงโทษผู้กระทำความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไว้เช่นเดียวกับธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์ก แต่ในเรื่องการรังควานอันมีสาเหตุมาจากเรื่องทางศาสนานั้นได้ถูกยกเลิกไปซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า การรังควานอันมีสาเหตุมาจากเรื่องทางศาสนานั้นมิได้กระทำขึ้นในวงกว้างและเกี่ยวข้องกับการก่อสงครามของประเทศญี่ปุ่นแต่ประการใด ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่า อาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่ได้ดำเนินคดีในศาลโตเกียวนี้แท้จริงแล้วก็คือ อาชญากรรมสงครามนั่นเองเพียงแต่อาชญากรรมสงครามนั้นเป็นความผิดซึ่งได้กระทำต่อบุคคลใดๆที่อาศัยอยู่ในดินแดนของประเทศอื่นซึ่งมิใช่ชาวญี่ปุ่น³

ในช่วงต่อมาการประมวลความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติได้ปรากฏอยู่ใน Control Council Law No.10 (CCL 10) เพื่อใช้เป็นมาตรฐานทางกฎหมายในประเทศเยอรมันในการดำเนินคดีกับอาชญากรสงคราม ทั้งนี้ CCL 10 ไม่ได้กำหนดถึงเรื่องความเกี่ยวข้องับสงคราม

¹ Beth Van Schaack, "The Definition of Crimes against Humanity: Resolving the Incoherence," *Columbia Journal of Transnational Law* 37 (1999): 790.

² Phyllis Hwang, "Defining Crimes against Humanity in the Rome Statute of the International Criminal Court," *Fordham International Law Journal* 22 (December, 1998): 463.

³ Kriangsak Kittichaisaree, *International Criminal Law* (New York: Oxford University Press, 2001), p. 88.

ไว้ในความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติดังเช่นที่เคยบัญญัติไว้ในธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์ก และโตเกียว จึงทำให้ศาลสามารถพิจารณาคดีได้แม้เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในภาวะสันติ ไม่จำกัด เฉพาะการกระทำที่เกิดขึ้นในภาวะสงครามเท่านั้น

ต่อมาคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ตอบโต้ต่อสถานการณ์ในอดีตประเศ ยูโกสลาเวีย และรวันดาโดยอาศัยบทที่ 7 ของกฎบัตรสหประชาชาติจัดตั้งศาลพิเศษขึ้น เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำการละเมิดต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ในปี ค.ศ. 1993 และ 1994 ธรรมนูญศาลยูโกสลาเวีย และธรรมนูญศาลรวันดาจึงได้รับการลงมติยอมรับอย่างเป็นทางการเป็นเอกฉันท์จากคณะมนตรีความมั่นคงตามลำดับ โดยศาลพิเศษทั้งสองศาลนี้มีเขตอำนาจเหนือความผิดฐานอาชญากรรมต่อสันติภาพ อาชญากรรมสงคราม และอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

และแม้ว่าการประมวลกฎหมายในช่วงหลังธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กพยายามที่จะขจัดองค์ประกอบในเรื่องความเกี่ยวพันกับสงครามนี้ออกไป ด้วยเหตุผลที่ว่าองค์ประกอบดังกล่าวนี้เป็น การจำกัดขอบเขตของฐานความผิดไว้จนเกินไป จนทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีกับการกระทำอันไร้มนุษยธรรมที่เกิดขึ้นในภาวะสันติได้ แต่คำจำกัดความของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่ปรากฏอยู่ในข้อ 5(c) ของธรรมนูญศาลยูโกสลาเวีย นั้น กลับได้กำหนดองค์ประกอบว่าการกระทำ ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะต้องได้กระทำขึ้นในภาวะการขัดกันทางอาวุธ ไม่ว่าจะมิลักษณะ เป็นการขัดกันทางระหว่างประเทศ หรือในประเทศก็ตาม องค์ประกอบดังกล่าวนี้จึงขัดแย้งกับรายงานของเลขาธิการใหญ่แห่งสหประชาชาติที่เห็นว่า อาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้นไม่จำเป็นต้อง คำนึงว่าผู้กระทำได้กระทำในภาวะการขัดกันทางอาวุธหรือไม่ โดยให้เหตุผลว่า การที่คำจำกัด ความของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามที่ปรากฏอยู่ในธรรมนูญศาลยูโกสลาเวีย นั้น มีข้อความ ขึ้นต้นบทบัญญัติว่า “ศาลย่อมมีอำนาจที่จะดำเนินคดีให้บุคคลรับผิดต่ออาชญากรรมดังต่อไปนี้ ซึ่งกระทำขึ้นในช่วงการขัดกันทางอาวุธไม่ว่าจะมีลักษณะระหว่างประเทศ หรือภายในประเทศก็ตาม และกระทำโดยมุ่งต่อประชาชนพลเรือน” ได้แสดงให้เห็นว่าบทบัญญัตินี้ประสงค์ที่จะ กำหนดขอบเขตการใช้อำนาจของศาลมากกว่าที่จะกำหนดถึงองค์ประกอบจำกัดความของ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติจริงๆ ดังนั้นจึงไม่ได้สะท้อนถึงความเป็นองค์ประกอบของความผิดฐาน อาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามกฎหมายระหว่างประเทศแต่ประการใด เพียงแต่ได้กำหนดข้อ จำกัดของเขตอำนาจศาลเท่านั้น ซึ่งต่อมากำหนดความของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่บัญญัติ

ไว้ในข้อ 3 ของธรรมนูญศาลรวันดาก็ได้ยกเลิกองค์ประกอบเรื่องการขัดกันทางอาวุธออกไป⁴ ประกอบกับคำพิพากษาของศาลยูโกสลาเวียที่ได้ชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบเรื่องความเกี่ยวพันกับสงครามตามที่ได้ปรากฏอยู่ในธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์ก และธรรมนูญศาลยูโกสลาเวีย นั้น ไม่มีความสอดคล้องกับกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ⁵ ในปัจจุบันความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติจึงไม่จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบเรื่องการขัดกันทางอาวุธในการวินิจฉัยความผิดอีกต่อไป

1.2 แนวคำพิพากษาของศาลระหว่างประเทศ

1.2.1 คำพิพากษาของศาลนูเรมเบิร์ก (International Military Tribunal at Nuremberg)

กระทำความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติโดยการฆาตกรรม และการทำลายล้างบุคคลซึ่งถูกสงสัยว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อพรรคนาซี การกักขังบุคคลเหล่านั้นโดยปราศจากการดำเนินคดีตามกระบวนการยุติธรรมไว้ในสถานที่ซึ่งเรียกว่า “concentration camps” กระทำการสังหารหมู่ การเอาตัวลงเป็นทาสและการทรมานบุคคลเหล่านั้น ได้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายในประเทศเยอรมัน ประเทศออสเตรีย ประเทศเชคโกสโลวาเกีย ประเทศอิตาลี และในดินแดนซึ่งถูกครอบครองโดยกองกำลังของเยอรมันตั้งแต่ปี ค.ศ.1933 และปี ค.ศ.1939⁶

การกระทำอาชญากรรมต่อมนุษยชาติในช่วงเวลาก่อนหรือระหว่างสงครามเหล่านั้น ล้วนเป็นการกระทำอันเนื่องมาจากเหตุผลทางเชื้อชาติ หรือศาสนาอันถือเป็นความผิดตามที่บัญญัติไว้ใน ข้อ 6 (c) ของธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์ก โดยคำพิพากษาของศาลนูเรมเบิร์กที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การพิจารณาความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ นั้น ได้แก่ “Medical case” “Milch case” “Justice case” “Poeh case” “Krupp case” “Farben case” “Hostage case” “RuSHA case”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴ Phyllis Hwang, “Defining Crimes against Humanity in the Rome Statute of the International Criminal Court”: 471.

⁵ Beth Van Schaack, “The Definition of Crimes against Humanity: Resolving the Incoherence”: 791.

⁶ Jordan J. Paust et al., International Criminal Law: Cases and Materials (Durham: Carolina Academic Press, 1996), pp.1027-1208.

“Einsatz case” “Flick case” “Ministries case” และ “High Command case”⁷ ซึ่งจะได้สรุปถึงแนวคำพิพากษาในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไว้โดยรวม

ตามที่ธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กได้กำหนดให้ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ เป็นการกระทำที่เกิดขึ้น “ก่อนหรือในช่วงสงคราม” และเกี่ยวพันอยู่กับอาชญากรรม 2 ประเภท ได้แก่ อาชญากรรมต่อสันติภาพ และอาชญากรรมสงครามนั้น ศาลนูเรมเบิร์กเห็นว่าการกระทำผิดที่เกิดขึ้นก่อนสงครามนั้นจะต้องเป็นการกระทำที่เกิดจาก หรือเกี่ยวพันกับอาชญากรรมใดที่อยู่ในเขตอำนาจของศาล โดยศาลเห็นว่าการลุกลาม หรือความน่าสะพึงกลัวของอาชญากรรมไม่ใช่เป็นเครื่องพิสูจน์ได้ว่า การกระทำนั้นเกิดจาก หรือมีความเกี่ยวพันกับอาชญากรรมที่อยู่ในเขตอำนาจของศาล ดังนั้นจึงไม่อาจกล่าวได้ว่าการกระทำที่เกิดขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่ 1 คือก่อนปี ค.ศ.1939 นั้น เป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติในทุกกรณี หากไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นการกระทำที่เกิดจาก หรือมีความเกี่ยวพันกับสงคราม อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาคดีของ Julius Streicher ผู้นำนาซีที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำการฆาตกรรม และทำลายล้างชาวยิวนั้น ศาลนูเรมเบิร์กให้เหตุผลว่า ในขณะที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น ประเทศออสเตรียได้ถูกยึดครอง เพื่อดำเนินการตามแผนการในการก่อการรุกราน การยึดครองดังกล่าวจึงถือได้ว่าเป็นการกระทำอาชญากรรมต่อสันติภาพตามที่บัญญัติไว้ในธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กแล้ว และเมื่อมีการก่อการฆาตกรรม การทำลายล้าง การเอาลงเป็นทาส การบังคับขับไล่ หรือการกระทำอันไร้มนุษยธรรมอื่นใดในช่วงเวลานี้ จึงถือได้ว่าเป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติได้ เพราะการกระทำดังกล่าวนั้นมีความเกี่ยวพันกับอาชญากรรมต่อสันติภาพ⁸

นอกจากนี้ยังกล่าวได้ว่าในช่วงที่สงครามโลกได้เกิดขึ้นนั้น ความผิดฐานอาชญากรรมสงครามได้เกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย ซึ่งถือได้ว่าความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติได้เกิดขึ้นด้วยการกระทำอันไร้มนุษยธรรมใดที่เกิดขึ้นภายหลังสงครามได้สิ้นสุดลงแล้ว และมีความเกี่ยวพันกันสงครามแล้ว แม้จะไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม แต่ก็อาจถือว่าเป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติได้⁹ ทั้งนี้ความเกี่ยวพันระหว่างการกระทำอันไร้มนุษยธรรม กับอาชญากรรมต่อสันติภาพ และอาชญากรรมสงครามนั้น ไม่จำเป็นต้องเกิดจากการกระทำของบุคคลคนเดียวก็ได้ โดยในทางปฏิบัติ ศาลนูเรมเบิร์กจะปรับใช้ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติและอาชญากรรมสงครามอย่างทับซ้อนกัน แต่อาชญากรรมทั้งสองประเภทนี้มี

⁷ Ibid., p. 1031.

⁸ Beth Van Schaack, “The Definition of Crimes against Humanity: Resolving the Incoherence”: 789-799.

⁹ Ibid.

ความแตกต่างที่สำคัญก็คือ อาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้นเป็นความผิดซึ่งได้กระทำขึ้นในดินแดนของประเทศเยอรมันนี หรือประเทศออสเตรียและเชโกสโลวาเกียซึ่งได้ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประเทศเยอรมันนี ในขณะที่อาชญากรรมสงครามเป็นความผิดซึ่งได้กระทำขึ้นในดินแดนที่ถูกประเทศเยอรมันนีเข้ารุกรานเพื่อยึดครอง¹⁰

โดยสรุปแล้ว ในการพิจารณาคดีของศาลนูเรมเบิร์ก ศาลได้แบ่งแยกการทับซ้อนกับของอาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติโดยการพิจารณาสถานที่ที่เกิดอาชญากรรมซึ่งศาลกำหนดว่าอาชญากรรมสงครามเป็นความผิดซึ่งได้กระทำขึ้นในดินแดนที่ถูกเข้ารุกราน ส่วนอาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้นเป็นความผิดซึ่งได้กระทำขึ้นในดินแดนของรัฐที่รุกรานเอง

ส่วนคำพิพากษาของศาลนูเรมเบิร์ก ซึ่งได้นำ CCL 10 มาปรับใช้ในการพิจารณาความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้น แม้ว่าตาม CCL 10 จะไม่ได้ปรากฏองค์ประกอบเรื่องความเกี่ยวพันกับสงครามไว้ก็ตาม แต่ในบางครั้งศาลกลับอ้างถึงองค์ประกอบในเรื่องนี้ไว้ในการพิจารณาคดีด้วย เช่น ในคดี Flick ซึ่งจำเลยเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน Flick concern ถูกกล่าวหาว่าใช้แรงงานคนเยี่ยงทาส ปล้นทรัพย์สิน และสมรู้ร่วมคิดในการกระทำขององค์กรอาชญากรรม (the SS) เรื่องความเกี่ยวพันกับสงครามได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นในการพิจารณาความผิดของจำเลยอย่างชัดเจน ในคดีนี้พนักงานอัยการมีความเห็นว่าตาม CCL 10 นั้น ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไม่จำเป็นต้องมีความเกี่ยวพันกับอาชญากรรมต่อสันติภาพ หรืออาชญากรรมสงครามแต่อย่างใด แต่ศาลนูเรมเบิร์กได้โต้แย้งว่า ตามอารัมภบทของ CCL 10 ได้บัญญัติว่า “เพื่อส่งเสริมให้ข้อความของ...ความตกลงกรุงลอนดอนลงวันที่ 8 สิงหาคม ปี ค.ศ.1945...เกิดประสิทธิผล” อันแสดงให้เห็นว่าการตีความบทบัญญัติของ CCL 10 จะต้องมีความสอดคล้องกับความตกลงกรุงลอนดอนซึ่งมุ่งหมายที่จะดำเนินคดีกับการกระทำผิดในช่วงเวลาสงครามดังนั้นศาลนูเรมเบิร์กจึงได้ยกฟ้องจำเลยในความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ด้วยเหตุผลว่า การกระทำของจำเลยได้เกิดขึ้นก่อนการประกาศสงคราม ความผิดที่เกิดขึ้นจึงมิได้อยู่ในเขตอำนาจของศาลที่จะพิจารณาคดี เพราะไม่มีความเกี่ยวพันกับสงคราม เช่นเดียวกับ คดี Ministries ซึ่งจำเลยเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานการต่างประเทศของเยอรมัน (the German Office) ได้ถูกกล่าวหาว่าบังคับให้ชาวยิวขนย้ายนั้น ศาลได้พิจารณาว่า เนื่องจากการกระทำของจำเลยได้เกิดขึ้นในระหว่างเดือนมกราคม ปีค.ศ.1933 ถึงเดือนกันยายน ปี ค.ศ.1939 ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนการเกิดสงคราม ดังนั้นจึงการกระทำดังกล่าวจึงไม่มีความเกี่ยวพันกับสงครามแต่อย่างใด จำเลยจึงไม่มีความผิดฐาน

¹⁰ Kriangsak Kittichaisaree, *International Criminal Law*, p. 87.

อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ¹¹ อย่างไรก็ตามในคดี Justice ศาลนูเรมเบิร์กได้ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่อง ความเกี่ยวข้องกับสงครามมิใช่องค์ประกอบที่จำเป็นจะต้องบัญญัติไว้แต่ประการใด¹²

1.2.2 คำพิพากษาของศาลโตเกียว

จากเหตุการณ์ที่กองกำลังทหารของญี่ปุ่นได้บุกเข้ายึดนครนานกิงของประเทศจีน ในช่วงเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 1937 นั้น ทหารของญี่ปุ่นได้กระทำการฆาตกรรม ช่มชู้ ปล้น และวางเพลิง โดยทหารหลายคนยังตีมสุราจนมีนเมา และฆ่าชาวจีนโดยไม่คำนึงว่าจะเป็นผู้หญิงหรือเด็ก โดยปรากฏข้อเท็จจริงว่า Iwane MATSUI เป็นผู้บังคับบัญชาของ Shanghai Expeditionary Force, Central China Area Army และ the Tenth Army ในการบุกนครนานกิงในวันที่ 13 ธันวาคม ปี ค.ศ. 1937 จากเหตุการณ์ดังกล่าวศาลโตเกียวจึงได้ดำเนินคดีกับ MATSUI ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูงของกองทัพญี่ปุ่นและได้ดำรงเป็นนายพลในปี ค.ศ. 1933 แม้ว่าเขาได้มีส่วนร่วมกับการริเริ่มปฏิบัติการดังกล่าว ดังนั้นเขาย่อมทราบถึงเป้าหมายและแผนการของผู้สคบคิด แต่หลักฐานซึ่งได้นำมาสู่ศาลโตเกียวก็ไม่เพียงพอต่อการรับฟังว่าเขาเป็นผู้สคบคิดได้ อย่างไรก็ตามศาลโตเกียว พิจารณาว่าเขาย่อมทราบถึงเหตุการณ์การกระทำความผิดที่เกิดขึ้น แต่กลับเพิกเฉยต่อหน้าที่ในการควบคุมกองทัพและคุ้มครองประชาชนในนครนานกิงด้วย เขาจึงต้องรับผิดชอบต่อการงดเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของตน ซึ่งการกระทำดังกล่าวนอกจากจะเป็นความผิดฐานอาชกรรมสงครามแล้ว ยังถือเป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามธรรมนูญศาลโตเกียวด้วย¹³

คดีส่วนใหญ่ที่ขึ้นสู่ศาลโตเกียวมักจะเกี่ยวข้องกับการกระทำรุนแรงทางเพศของกองทัพญี่ปุ่น เว้นแต่คดี Batavia ซึ่งมีหญิงชาวเนเธอร์แลนด์ที่อยู่ในประเทศอินโดนีเซียตกเป็นเหยื่อ โดยคดีดังกล่าวได้มีการดำเนินคดีกับนายทหารญี่ปุ่น 12 คน ณ ศาล Batavia ในข้อหาว่าได้กระทำอาชญากรรมสงครามในปี ค.ศ. 1944 ซึ่งหนึ่งในจำเลยในคดีดังกล่าวถูกพิพากษาลงโทษประหารชีวิต และจำเลยคนอื่นๆถูกลงโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ถึง 15 ปี อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันรัฐบาลของญี่ปุ่นได้ปฏิเสธความรับผิดชอบในการก่ออาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติซึ่งได้กระทำต่อผู้หญิงในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นั้น ด้วยสาเหตุนี้จึงทำให้องค์การสตรีและสิทธิมนุษย

¹¹ Ibid., p. 802.

¹² Steven R. Rather and Jason S. Abrams, *Accountability for Human Rights Atrocities in International Law: Beyond the Nuremberg Legacy*, 2nd ed. (Oxford: Clarendon Press, 1997), p. 52.

¹³ The Attack on Nanking. Available from http://www.missouri.edu/~jschool/nanking/1990s/nineties_01.htm [2003, April 25]

ชนแห่งเอเชีย ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยองค์กรเอกชน ได้จัดตั้งศาลอาชญากรรมสงครามระหว่างประเทศว่าด้วยการทำให้เป็นทาสทางเพศของกองทัพญี่ปุ่น (International War-Crimes Tribunal on Japan's Military Sexual Slavery) เพื่อดำเนินคดีกับการกระทำรุนแรงทางเพศโดยกองทัพญี่ปุ่นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยศาลฯ ยังได้พบหลักฐานในการดำเนินคดีกับจักรพรรดิฮิโรฮิโตะในความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ โดยกระทำการข่มขืนและทำให้เป็นทาสทางเพศด้วย¹⁴

1.2.3 คำพิพากษาของศาลอาญาระหว่างประเทศสำหรับอดีตยูโกสลาเวีย

ก.คดี Tadic

จากเหตุการณ์ความขัดแย้งใน Prijedor ซึ่งอยู่ในเขตการปกครองของ Bosnia-Herzegovina ในระหว่างวันที่ 25 พฤษภาคม ถึงต้นเดือนสิงหาคม ปีค.ศ.1992 ระหว่างรัฐบาลบอสเนียและเฮอร์เบีย โดย Dusko Tadic ผู้นำทหารของเฮอร์เบียได้มีส่วนร่วมกับการก่อล้างชาวยิว ในการฆาตกรรม ทรมาน และข่มขืนชาวมุสลิม และโครเอเชีย ที่อาศัยอยู่ใน Omarska Keraterm และ Trnopolje camps และหมู่บ้านใกล้เคียง จนกระทั่งในเดือนกุมภาพันธ์ ปีค.ศ.1995 พนักงานอัยการได้ตั้งข้อหาว่า Dusko Tadic ได้กระทำการละเมิดอย่างร้ายแรงต่ออนุสัญญาเจนีวา 1949 กระทำการละเมิดต่อกฎหมายและจารีตประเพณีในการทำสงคราม และก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติ อันเป็นความผิดตามบทบัญญัติของธรรมนูญศาลยูโกสลาเวีย ในข้อ 2 ข้อ 3 และข้อ 5 ตามลำดับ¹⁵

Tadic ได้แย้งข้อกล่าวหาเหล่านั้นโดยอ้างว่า¹⁶

- (1) ศาลยูโกสลาเวียมิได้ก่อตั้งขึ้นโดยถูกต้องตามกฎหมาย เพราะเป็นการก่อตั้งศาลตามอำเภอใจของคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ
- (2) ตามข้อมติของคณะมนตรีความมั่นคงที่ 827 ซึ่งกำหนดอำนาจศาลยูโกสลาเวียอยู่เหนือศาลภายในนั้นไม่ถูกต้อง

¹⁴ Hiroshima's High Court Discharges Japanese Gov't from Paying Damages to Women Victims of Crimes against Humanity During WWII. Available from <http://lists.partners-intl.net/pipermail/women-in-war/2001-March/000335.html> [2003, April 25]

¹⁵ Christopher Greenwood, "International Humanitarian Law and the Tadic Case," *European Journal of International Law* 7 No.2 (1996): 266.

¹⁶ *Ibid.*, p. 265.

(3) ศาลยูโกสลาเวียไม่มีเขตอำนาจที่จะดำเนินคดีกับจำเลยในข้อกล่าวหาตามฟ้อง
ในที่นี้จะพิจารณาข้อโต้แย้งของจำเลยเฉพาะในเรื่องเขตอำนาจศาล ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ
กับความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ตามข้อ 5 ของธรรมนูญศาลยูโกสลาเวีย

ตามข้อต่อสู้ของจำเลยได้กล่าวอ้างว่า การกระทำของตนตามข้อกล่าวหา นั้น ไม่ได้เกิดขึ้น
ในช่วงการขัดกันทางอาวุธระหว่างประเทศ และแม้ตามธรรมนูญศาลยูโกสลาเวียจะบัญญัติว่า
อาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้นอาจเกิดขึ้นได้ทั้งในช่วงการขัดกันทางอาวุธไม่ว่าจะมีลักษณะ
ระหว่างประเทศ หรือในประเทศก็ตาม แต่จำเลยก็ได้โต้แย้งว่าคำพิพากษาของศาลนูเรมเบิร์กนั้นได้
กำหนดว่า อาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะต้องเกี่ยวพันกับสงครามเท่านั้น ไม่ได้กำหนดให้เกี่ยว
พันกับการขัดกันทางอาวุธซึ่งมีลักษณะภายในประเทศด้วย ดังนั้นตามที่คณะมนตรีความมั่นคงได้
กำหนดให้ศาลยูโกสลาเวียมีเขตอำนาจเหนือความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติซึ่งเกิดใน
ช่วงการขัดกันทางอาวุธซึ่งมีลักษณะภายในประเทศด้วยจึงเป็นการกำหนดบทบัญญัติให้ศาลมี
อำนาจเกินขอบเขต ¹⁷

ตามคำพิพากษาในส่วนที่เกี่ยวกับเขตอำนาจศาลนั้น ทั้งองค์คณะพิจารณาคดี (Trial
Chamber) และองค์คณะพิจารณาคดีอุทธรณ์ (Appeal Chamber) ได้ปฏิเสธการโต้แย้งของ
จำเลย โดยยืนยันว่า อาชญากรรมต่อมนุษยชาติไม่จำกัดเฉพาะการกระทำในช่วงการขัดกัน
ระหว่างประเทศเท่านั้น และไม่ปรากฏข้อกำหนดนี้ในกฎหมายระหว่างประเทศในปัจจุบันแต่อย่าง
ใด ทั้งในการเสนอร่างธรรมนูญศาลกรุงโรมที่จัดทำโดยคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ
ก็มิได้อ้างถึงความเกี่ยวพันระหว่างอาชญากรรมต่อมนุษยชาติกับการขัดกันเช่นว่านั้น ¹⁸ ข้อ
กำหนดดังกล่าวเป็นเพียงการจำกัดเขตอำนาจของศาลเท่านั้น มิใช่องค์ประกอบของความผิด เช่น
เดียวกับ ในการพิจารณาคดี Dragan Nikolic ซึ่งศาลได้ยืนยันว่าแม้ธรรมนูญศาลยูโกสลาเวียจะ
ได้กำหนดถึงความเกี่ยวพันกับการขัดกันทางอาวุธไว้ แต่ข้อกำหนดเช่นว่านี้ไม่ใช่สิ่งที่จำเป็นตาม
กฎหมาย ¹⁹

นอกจากนี้ยังองค์คณะพิจารณาคดีของศาลยูโกสลาเวียยังได้ตีความคำว่า “ประชาชน”
ด้วยว่าได้แสดงถึงองค์ประกอบ 3 ประการ ประการแรก คือ เป็นการกระทำต่อกลุ่มโดยเฉพาะ

¹⁷ Christopher Greenwood, “International Humanitarian Law and the Tadic Case”: 267.

¹⁸ Ibid., p. 282.

¹⁹ Phyllis Hwang, “Defining Crimes Against Humanity in the Rome Statute of the International
Criminal Court” : 474.

เจาะจง ซึ่งแสดงให้เห็นเจตนาของผู้กระทำผิดที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดการแบ่งแยกขึ้นต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ประการที่สอง คือ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติต้องได้กระทำขึ้นในวงกว้าง หรืออย่างเป็นระบบ และประการสุดท้าย คือ ต้องเป็นการกระทำตามนโยบายของรัฐ องค์กร หรือกลุ่มใด ๆ²⁰ โดยแยกพิจารณาได้ดังนี้

1) เจตนาของผู้กระทำผิดที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดการแบ่งแยกขึ้นต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

สำหรับในเรื่องนี้ องค์กรคณะพิจารณาคดีของศาลยูโกสลาเวียได้ยืนยันว่า องค์กรประกอบภายในดังกล่าวนี้จำเป็นต่อการวินิจฉัยความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ดังได้ปรากฏอยู่ในรายงานของเลขาธิการใหญ่แห่งสหประชาชาติ และสอดคล้องกับความเห็นของคณะมนตรีความมั่นคงอันได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา และอังกฤษด้วย นอกจากนี้ผู้กระต่ายยังต้องรู้ด้วยว่าการกระทำของเขาเป็นการกระทำอย่างเป็นระบบ หรือเกิดขึ้นในวงกว้าง²¹ แต่ต่อมากการตีความดังกล่าวนี้ได้ถูกกลับโดยองค์กรพิจารณาคดีการุทธธรณ์ โดยอ้างว่าข้อกำหนดนี้ไม่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ และในปัจจุบันหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ก็ไม่ได้บัญญัติไว้ในธรรมนูญกรุงโรมแต่ประการใด²²

2) การกระทำในวงกว้างหรืออย่างเป็นระบบ

การตีความดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า องค์กรคณะพิจารณาคดีของศาลยูโกสลาเวียได้พิจารณาว่า องค์กรประกอบของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติในเรื่องลักษณะของการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ หรือในวงกว้างนั้นต่างเป็นองค์ประกอบที่บัญญัติไว้เป็นทางเลือก ดังที่ปรากฏในการพิจารณาคดี Mile Msksic, Miroslav Radic และ Veselin Slijivancihin (หรือที่เรียกว่า คดี "Vukovor Hospital") ศาลยูโกสลาเวียได้ยืนยันว่า อาชญากรรมต่อมนุษยชาติอาจจะเป็นการกระทำที่เป็นระบบ หรือเกิดขึ้นในวงกว้างก็ได้ ส่วนคำว่า "เป็นระบบ" หรือ "ในวงกว้าง" องค์กรคณะพิจารณาคดีของศาลยูโกสลาเวียได้อ้างการตีความของคณะกรรมการกฎหมายระหว่างประเทศ นั่นคือ การกระทำที่เป็นระบบนั้น หมายความว่า การกระทำที่ดำเนินการตามแผน หรือนโยบายที่วางไว้ล่วงหน้า ส่วนลักษณะการกระทำในวงกว้างนั้นเป็นการอ้างถึง สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก ทั้งนี้ ไม่ว่าการกระทำนั้นจะได้กระทำต่อเหยื่อรายเดียวก็ตาม หากได้กระทำ

²⁰ Ibid., pp. 476-478.

²¹ Ibid., p. 477.

²² Simon Chesterman, "An Altogether Different Order: Defining the Elements of Crimes Against Humanity," Duke Journal of Comparative and International Law 10 (2000): 324.

ในลักษณะที่เป็นระบบ หรือเกิดขึ้นในวงกว้างก็อาจเป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติได้เช่นกัน²³

3) การกระทำต่อประชาชนนั้นเป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐ องค์กร หรือกลุ่มใด ๆ

องค์คณะพิจารณาคดีของศาลยูโกสลาเวียกำหนดว่า อาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะต้องเป็นการกระทำตามนโยบายของรัฐ องค์กร หรือกลุ่มใด ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าต้องมีนโยบายบางอย่างที่ก่อให้เกิดการกระทำขึ้น ซึ่งนโยบายดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมีแบบแผน โดยอาจอนุมานได้จากแนวทางการกระทำที่เกิดขึ้น ทั้งนี้องค์คณะพิจารณาคดีศาลยูโกสลาเวียเห็นว่า ไม่เฉพาะแต่การกระทำที่ “เป็นระบบ” เท่านั้นที่สามารถแสดงให้เห็นถึงนโยบายเบื้องหลัง กล่าวคือ ลักษณะของการกระทำที่เกิดขึ้น “ในวงกว้าง หรือ อย่างเป็นระบบ” อย่างใดอย่างหนึ่งก็อาจสะท้อนให้เห็นได้ว่ามีนโยบายอยู่เบื้องหลังการกระทำนั้น²⁴

ส่วนการพิจารณาว่าบุคคลอยู่ในฐานะเป็น “พลเรือน” หรือไม่นั้น ศาลยูโกสลาเวียได้ตั้งข้อสังเกตว่า โดยหลักแล้วคำว่า “พลเรือน” จะหมายถึงผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมในสงคราม แต่นอกจากนั้นแล้วยัง หมายความว่า ผู้ที่ได้เข้าร่วมสงครามแต่ได้วางอาวุธแล้ว หรือผู้ที่ใช้กำลังในการป้องกันตนเองด้วย²⁵

นอกเหนือจากคำว่า “ประชาชนพลเรือน” แล้ว ศาลยังได้พิจารณาถึงการใช้คำว่า “ใดๆ” มาขยายคำว่า “ประชาชนพลเรือน” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไม่จำกัดว่าผู้ตกเป็นเหยื่อจะมีสัญชาติใดก็ตาม กล่าวคือ ความผิดอาชญากรรมเช่นว่านี้อาจจะเกิดขึ้นได้ แม้ว่าเหยื่อจะมีสัญชาติเดียวกันกับผู้กระทำ หรือเป็นผู้ไร้สัญชาติก็ตาม²⁶

ความสำคัญของคำพิพากษาในคดี Tadic คือ การยืนยันขององค์คณะพิจารณาการอุทธรณ์ ว่าในปัจจุบันกฎหมายระหว่างประเทศกำหนดว่า ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการขัดกันทางอาวุธแต่ประการใด ส่วนข้อกำหนดเจตนาของผู้

²³ Phyllis Hwang, “Defining Crimes against Humanity in the Rome Statute of the International Criminal Court”: 477.

²⁴ Ibid., p. 476.

²⁵ Ibid., p. 478.

²⁶ Ibid., p. 475.

กระทำผิดที่มุ่งหมายจะก่อให้เกิดการแบ่งแยกขึ้นต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งนั้น ไม่ได้บัญญัตินี้ไม่ใช่นิยามหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ

ทั้งนี้อาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะต้องมีลักษณะของการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบหรือในวงกว้างนั้น โดยนำมาปรับใช้ในลักษณะที่เป็นทางเลือก และจะต้องเป็นการกระทำตามนโยบายของรัฐ องค์กร หรือกลุ่มใดๆ ซึ่งนโยบายดังกล่าวไม่จำเป็นต้องมีแบบแผน นอกจากนี้ความผิดอาชญากรรมเช่นนี้อาจจะเกิดขึ้นได้ ไม่ว่าจะเหยื่อจะมีสัญชาติใด หรือเป็นผู้ไร้สัญชาติก็ตาม

ข.คดี Foca

ตั้งแต่เดือนเมษายน ปี ค.ศ.1992 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ.1993 ได้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาวเซิร์บและชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเมือง Foca ทำให้ประชาชนที่มีเชื้อชาวเซิร์บถูกข่มขืนและฆ่าตายเป็นจำนวนมาก โดยคดีนี้จำเลยได้แก่ Dragonijub Kunarac Radomir Kovac และ Zoran Vukovic ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการทางทหารของฝ่ายเซิร์บในช่วงความขัดแย้งนั้นด้วย

ในการพิจารณาคดี Foca มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ดังนี้

1) ความขัดกันทางอาวุธตามธรรมนูญศาลยูโกสลาเวียในข้อ 5

ตามธรรมนูญศาลยูโกสลาเวียที่บัญญัติว่า อาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะต้องเป็นการกระทำที่มีความเกี่ยวพันกับการขัดกันทางอาวุธนั้น ศาลยูโกสลาเวียพิจารณาว่าเป็นเพียงข้อจำกัดเรื่องเขตอำนาจของศาลในการพิจารณาคดีเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามศาลก็พิจารณาว่าการกระทำของจำเลยตามคำฟ้องนั้นได้เกิดขึ้นในช่วงการขัดกันทางอาวุธ

2) การโจมตี

การกระทำความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของการโจมตีที่เกิดขึ้นในวงกว้างอย่างเป็นระบบต่อประชาชนพลเรือน โดยองค์คณะพิจารณาคดี และองค์คณะพิจารณาการอุทธรณ์ต่างเห็นพ้องกันว่า ข้อกำหนดดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบ 5 ประการ

- (ก) จะต้องมีการโจมตีเกิดขึ้น
- (ข) การกระทำของจำเลยต้องเป็นส่วนหนึ่งของการโจมตีนั้น
- (ค) การโจมตีจะต้องกระทำต่อประชาชนพลเรือน
- (ง) การโจมตีจะต้องเกิดขึ้นในวงกว้างหรืออย่างเป็นระบบ

- (จ) จำเลยจะต้องรู้ว่าการกระทำของตนเป็นส่วนหนึ่งของการโจมตีในวงกว้างหรืออย่างเป็นระบบซึ่งได้กระทำต่อประชาชนพลเรือน และรู้ด้วยว่าการกระทำของตนมีลักษณะดังเช่นที่ว่านั้น

ตามการพิจารณาของศาลยูโกสลาเวีย นั้น พิจารณาว่าธรรมนูญศาลยูโกสลาเวียที่บัญญัติว่า อาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะต้องเป็นการกระทำที่มีความเกี่ยวข้องกับการขัดกันทางอาวุธนั้นเป็นเพียงข้อจำกัดเรื่องเขตอำนาจของศาลในการพิจารณาคดีเท่านั้น ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการกำหนดว่าอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไม่จำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องกับการขัดกันทางอาวุธในปัจจุบัน

ค.คตี Slobodan Milosevic, Milan Milutinovic, Nikola Sainovic, Dragoljub Ojdanic, Vlajko Stojiljkovic (ในขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการพิจารณา)

ในช่วงวันที่ 1 มกราคม ปี ค.ศ.1999 และวันที่ 20 มิถุนายน ปี ค.ศ. 1999 Slobodan Milosevic ประธานาธิบดีของสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย, Milan Milutinovic ประธานาธิบดีของเซอร์เบีย, Nikola Sainovic นายกรัฐมนตรีของสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย, Dragoljub Ojdanic หัวหน้าของกองกำลัง VJ และ Vlajko Stojiljkovic รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเซอร์เบีย ได้วางแผนร่วมกัน ยุยง ออกคำสั่ง และช่วยสนับสนุนการโจมตีต่อประชาชนชาวอัลบาเนียที่อาศัยอยู่ในจังหวัดโคโซโว ของสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย

การโจมตีดังกล่าวได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยกองกำลังติดอาวุธ (the 52nd Corps of the Armed Forces of the FRY หรือที่เรียกว่า "VJ") กองกำลังตำรวจของสหพันธ์สาธารณรัฐยูโกสลาเวีย และเซอร์เบีย (the police forces of the FRY and the police forces of the FRY) และหน่วยเสริมกำลังทหารของเซอร์เบีย (police forces of Serbia and units) เพื่อบังคับขับไล่ให้ชาวอัลบาเนียเคลื่อนย้ายออกจากจังหวัดโคโซโวที่ชาวเซอร์เบียได้ทำการยึดครอง นอกจากนี้ยังได้กระทำการปล้นสะดม ทำลายบ้านเรือน และฆ่าชาวอัลบาเนียทำให้ประชาชนล้มตายจำนวนมาก อันเนื่องมาจากสาเหตุทางการเมือง เชื้อชาติ และศาสนา

ในที่สุดพนักงานอัยการของศาลยูโกสลาเวียได้ตั้งข้อกล่าวหาว่า Slobodan Milosevic, Milan Milutinovic, Dragoljub Ojdanic , Nikolo Salnovic และ Viajko Stojiljkovic ได้กระทำการอันมีความผิดดังนี้

- (1) การเนรเทศ อันเป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามธรรมนูญศาลยูโกสลาเวีย ข้อ 5(d)
- (2) การฆ่าคนตายโดยเจตนา กระทำการละเมิดกฎหมาย อันเป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามธรรมนูญศาลยูโกสลาเวีย ข้อ 5(a)
- (3) การฆ่าคนตายโดยเจตนา อันเป็นการกระทำละเมิดต่อกฎหมายหรือจารีตประเพณีในการทำสงคราม
- (4) การรังควานอันเนื่องมาจากสาเหตุทางการเมือง เชื้อชาติ และศาสนาอันเป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติอันเป็นความผิดตามธรรมนูญศาลยูโกสลาเวีย ข้อ 5(h)²⁷

1.2.4 คำพิพากษาของศาลอาญาระหว่างประเทศสำหรับรวันดา

ก.คดี Akayesu

Jean-Paul Akayesu เป็นนายกเทศมนตรีของจังหวัด Taba ประเทศรวันดา ตั้งแต่ ปี ค.ศ.1993 ในขณะที่เขาดำรงตำแหน่งอยู่นั้น เขาได้ออกคำสั่ง สนับสนุน ปลุกเร้า หรือส่งเสริมการกระทำละเมิดทางเพศชาวทูซี จนกระทั่งปี ค.ศ.1994 เขาได้เดินทางออกจากประเทศรวันดาเพื่อหลบหนีการจับกุม ในวันที่ 10 ตุลาคม ปี ค.ศ.1995 Akayesu ถูกจับขณะอาศัยอยู่ในประเทศ Zambia และเขาเป็นบุคคลแรกที่ถูกดำเนินคดีฐานการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ในศาลรวันดา²⁸ นอกจากนี้ยังพบว่า การกระทำของเขานั้นเป็นความผิดฐานกระทำการอันละเมิดจารีตประเพณีในการทำสงคราม และความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติอีกด้วย

ในการพิจารณาคดีของศาลรวันดาได้ปรากฏข้อเท็จจริงว่า การกระทำการข่มขืนและฆ่าชาวทูซี ซึ่งเป็นความผิดฐานการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์นั้นได้กระทำขึ้นอย่างเป็นระบบ และมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดการแบ่งแยกต่อชาวทูซี เป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามข้อ 3 ของธรรมนูญศาลรวันดาด้วย ซึ่งมีองค์ประกอบของความผิดดังนี้²⁹

²⁷ Milosevic et al. case (IT-99-37) amended indictment. Available from <http://www.un.org/tcty-Milosevic-et-al-case.htm> amended indictment [2002, February 2]

²⁸ Margaret A. Lyons, "Hearing the Cry without Answering the Call: Rape, Genocide, and the Rwandan Tribunal," *Syracuse Journal of International Law and Commerce* 28 (2001): 103.

²⁹ The Prosecutor versus Jean-Paul Akayesu; Case No. ICTR-96-4-T; Judgment 85. Available from <http://www.ictor.org/english/cases/Akayesu/judgment/akay001.htm> [2002, February 2]

- (1) การกระทำที่เกิดขึ้นจะต้องมีลักษณะร้ายมนุษยธรรม ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมาน หรือได้รับอันตรายอย่างร้ายแรงแก่กายหรือจิตใจ
- (2) การกระทำนั้นจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำในวงกว้าง หรืออย่างเป็นระบบ
- (3) ต้องเป็นการกระทำโดยมีประชาชนพลเรือนเป็นเป้าหมาย
- (4) ต้องเป็นการกระทำที่มุ่งหมายให้เกิดการแบ่งแยกทางชนชาติ การเมือง ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ หรือศาสนา

ตามคำพิพากษาของศาลวันดานั้นได้ยืนยันว่า ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติว่าต้องเป็นการกระทำเป็นส่วนหนึ่งของการกระทำในวงกว้าง หรืออย่างเป็นระบบ โดยกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศได้กำหนดให้การโจมตีในวงกว้างหรือการโจมตีที่เป็นระบบอย่างใดอย่างหนึ่งก็เป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติได้³⁰ นอกจากนี้ศาลวันดา ยังได้อธิบายว่า ประชาชนพลเรือนที่เป็นเป้าหมายนั้นหมายถึง บุคคลใดก็ตามที่มีฝ่ายศัตรู(hostilities) รวมทั้งบุคคลใดแม้เป็นสมาชิกของกองกำลังทหารแต่ได้วางอาวุธแล้ว หรือไม่ได้ร่วมอยู่นั้นกองกำลังทหารนั้น เนื่องจากความเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บด้วย³¹

ข.คดี Rutaganda

Rutaganda ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และกระทำการอันละเมิดต่อข้อ 3 ร่วมของอนุสัญญาเจนีวา เนื่องจากเขาได้มีส่วนร่วมในการกระทำละเมิดต่อชาวทูซี โดยการสนับสนุนอาวุธให้กลุ่ม Interahamwe ซึ่งเขาดำรงตำแหน่งรองประธานอยู่นั้น ออกคำสั่งให้ฆ่า และบังคับให้ชาวทูซีขนย้ายออกจากที่อยู่อาศัย

โดยในความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้น พนักงานอัยการได้แยกความผิดของ Rutaganda ออกเป็น 4 กระทง ได้แก่ การทำลายล้าง (extermination) 1 กระทง และอีก 3 กระทง คือ การฆาตกรรม (murder) องค์คณะพิจารณาคดีของศาลวันดา ได้พิจารณาว่าผู้กระทำความผิดอาจถูกลงโทษหลายฐาน จากการกระทำความผิดเพียงลักษณะเดียวได้ หากปรากฏว่าความผิดเหล่า

³⁰ Susan W. Tiefenbrun, "The Paradox of International Adjudication: Developments in the International Criminal Tribunals for the Former Yugoslavia and Rwanda, the World Court, and the International Criminal Court," *North Carolina Journal of International Law and Commercial Regulation* 25 (2000): 565.

³¹ Margaret A. Lyons, "Hearing the Cry Without Answering the Call: Rape, Genocide, and the Rwandan Tribunal": 110.

นั้นมืองค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไป และการกระทำที่เกิดขึ้นครบองค์ประกอบของความผิด เหล่านั้น ความผิดของ Rutaganda ตามข้อกล่าวหาเหล่านั้นเป็นความผิดที่แตกต่างกัน เนื่องจากการ ฆาตกรรม หมายถึง การฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ในขณะที่การทำลายล้างนั้น หมายถึง อาชญากรรมที่ กระทำต่อกลุ่มบุคคล ซึ่งจะต้องมีคนจำนวนมากเป็นเป้าหมาย แต่ด้วยเหตุที่ การกระทำทั้ง 2 ประการนี้ ต่างมีองค์ประกอบร่วมกัน และเกิดขึ้นจากการกระทำอย่างเดียวกัน ก็คือ การฆ่า ดังนั้น องค์คณะพิจารณาคดีของศาลวันดาจึงตัดสินใจให้ Rutaganda มีความผิดฐานอาชญากรรมต่อ มนุษยชาติเฉพาะการกระทำอันเป็นการทำลายล้างเท่านั้น³²

1.3 การจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ

การจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนากฎหมาย ระหว่างประเทศในความพยายามนำตัวผู้กระทำผิดซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาตามาลงโทษ ซึ่งจะมีผล กระทบโดยตรงกับผู้ปกครองประเทศ ผู้นำทางการเมืองและของกองทัพโดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนในการ กำหนดนโยบาย หรือตัดสินใจและสั่งการให้เกิดอาชญากรรมระหว่างประเทศขึ้น นอกจากนี้ใน ด้านของผู้พิพากษาของศาลอาญาระหว่างประเทศเองก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนากฎหมาย ระหว่างประเทศเช่นกัน เพราะการพิจารณาคดีจำเป็นจะต้องอาศัยความรู้ความชำนาญในด้าน กฎหมายของผู้พิพากษาเป็นพิเศษ ดังนั้นธรรมนูญกรุงโรมจึงได้กำหนดถึงองค์ประกอบและการ บริหารงานของศาลไว้ในบทบัญญัติของธรรมนูญนั้นด้วย

โดยศาลอาญาระหว่างประเทศประกอบด้วย 4 องค์กรดังต่อไปนี้

(1) องค์คณะของศาล ซึ่งประกอบด้วยตุลาการ 18 ท่านที่ได้รับเลือกตั้งมาจากสมัชชาของ รัฐภาคี โดยคำนึงถึงเพศ การแจกจ่ายอย่างเป็นธรรมทางภูมิศาสตร์ การเป็นผู้แทนของระบบ กฎหมายหลักของโลก โดยอย่างน้อยตุลาการ 9 คน ต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ด้าน กฎหมายและวิधिพิจารณาความอาญา และอีก 5 คน ต้องมีความสามารถและประสบการณ์ด้าน กฎหมายระหว่างประเทศ ตุลาการจะอยู่ในวาระ 9 ปี และอาจไม่ได้รับเลือกใหม่ ตุลาการจะแบ่ง ออกเป็นฝ่ายต่างๆ อันได้แก่ ฝ่ายอุทธรณ์ ฝ่ายพิจารณาคดี ซึ่งจะถูกแบ่งลงไปอีกเป็นองค์คณะ พิจารณาคดี และฝ่ายไต่สวน ที่ทำหน้าที่กลั่นกรองก่อนการพิจารณา โดยฝ่ายไต่สวนจะทำหน้าที่ พิจารณาว่าต้องเปิดการสอบสวนหรือไม่และเมื่อใดที่ผู้ต้องหาจะถูกนำตัวขึ้นรับการพิจารณาจาก

³² Rutuganda Case No. ICTR-96-3-T. Available from <http://www.un.org/ict/English/factsheets/ict.html> [2002, February 5]

ฝ่ายพิจารณาคดี และพิจารณาว่ามีมูลฐานที่สมเหตุสมผลหรือไม่ที่จะให้อัยการดำเนินการนำคดีขึ้นสู่ศาล ทั้งโดยอาศัยอำนาจของตนเองหรือเมื่อได้รับคำร้องจากภาคี รวมทั้งหน้าที่ในการพิจารณาการยอมรับเขตอำนาจศาลก่อนการดำเนินคดี การอนุญาตให้อัยการดำเนินการสืบสวนบนดินแดนของรัฐ อีกทั้งออกหมายตลอดจนให้ความคุ้มครองเหยื่อ และพยานผู้ถูกควบคุมตัวด้วย

(2) สำนักงานของอัยการ เป็นองค์กรอิสระจากองค์กรอื่นของศาล อัยการและผู้ช่วยอัยการจะถูกเลือกจากสมาชิกรัฐภาคีสำหรับวาระ 9 ปี และไม่อาจได้รับเลือกใหม่ อัยการรับผิดชอบในการรับคำร้องเรียนและข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมในเขตอำนาจของศาล เพื่อตรวจสอบ ทำการสืบสวนและดำเนินคดี ภายใต้การกำกับอย่างใกล้ชิดโดยฝ่ายไต่สวนของศาล โดยเฉพาะในกรณีที่อัยการใช้อำนาจโดยตำแหน่งทำการสืบสวนด้วยตนเอง และปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเมื่อคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติได้ส่งเรื่องให้ศาลพิจารณาด้วย

(3) สำนักทะเบียนของศาล เป็นองค์กรด้านธุรการของศาล มีนายทะเบียนซึ่งได้รับการเลือกตั้งโดยตุลาการอยู่ในวาระ 5 ปี และรับผิดชอบในการเสนอข้อบังคับของเจ้าหน้าที่ต่างๆ ตลอดจนการจัดตั้งหน่วยงานให้ความคุ้มครองและดูแลความปลอดภัยของเหยื่อและพยาน

(4) สมาชิกแห่งรัฐภาคี ทำหน้าที่พิจารณางานของคณะกรรมการเตรียมการสำหรับศาลอาญาระหว่างประเทศ รวมทั้งจัดการในเรื่องงบประมาณ ทำการเลือกตั้งตุลาการ อัยการตลอดจนการถอดถอนด้วย โดยจะทำการตัดสินใจตามหลักเสียงข้างมากธรรมดาหรือสองในสาม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการถ่วงดุลระหว่างอธิปไตยของรัฐภาคีกับการทำงานอย่างเป็นอิสระเพื่อผลประโยชน์โดยส่วนร่วมของประชาคมระหว่างประเทศ

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าศาลอาญาระหว่างประเทศมีส่วนสำคัญในการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศรวมทั้งการให้คำจำกัดความของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ผ่านการพิจารณาคดีและการตีความบังคับใช้กฎหมาย แต่การทำงานของศาลอาญาระหว่างประเทศดังกล่าวอาจก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของกระแสทางการเมือง โดยเฉพาะการที่สมาชิกรัฐภาคี มีอำนาจที่จะเลือกหรือถอดถอนผู้พิพากษาได้ทำให้รัฐภาคียังคงมีช่องทางอ้างอิทธิพลของตนในการทำงานของศาลผ่านองค์กรดังกล่าวซึ่งอาจทำให้ผู้พิพากษาที่ได้รับการคัดเลือกไม่มีความชำนาญทางกฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รวมทั้งการขาดความยุติธรรมและความเป็นกลางของตัวผู้พิพากษาเอง ซึ่งอาจนำไปสู่การตีความบังคับใช้กฎหมายช่วยเหลืออาชญากรให้หลุดพ้นจา

การลงโทษไปในที่สุด ดังนั้นผู้พิพากษาจึงต้องมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของตน และไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการกระทำที่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระนั้น

2. การดำเนินการตามแนวทางภายในประเทศ

นอกจากคำจำกัดความที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว คำจำกัดความของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติยังพบได้ในกฎหมายภายในประเทศอีกด้วย เนื่องจากความผิดอาชญากรรมต่อมนุษยชาติเป็นอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อสังคมโลกทั้งมวล ดังนั้นรัฐต่างๆ แม้มิใช่รัฐที่การกระทำผิดเกิดขึ้นในเขตอำนาจ หรือมีผู้เสียหายหรือผู้กระทำความผิดเป็นคนชาติก็ตาม ก็สามารถมีอำนาจเหนือผู้กระทำผิดได้ตามหลักเขตอำนาจสากล (universal jurisdiction) โดยการบัญญัติความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไว้ในกฎหมายภายในโดยเฉพาะ ตลอดจนได้ดำเนินคดีและลงโทษผู้ก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติด้วย

2.1 หลักเขตอำนาจสากล (Universal Jurisdiction)

ตามกฎหมายระหว่างประเทศอาชญากรรมบางอย่างถือว่าเป็นอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อประชาคมระหว่างประเทศ โดยในระยะแรกหลักเขตอำนาจสากลได้นำมาปรับใช้เพื่อดำเนินคดีและลงโทษผู้ก่ออาชญากรรมโจรสลัดและการค้าทาส ซึ่งต่อมาได้มีการยอมรับให้ปรับใช้หลักเขตอำนาจสากลกับอาชญากรรมสงคราม การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ และอาชญากรรมต่อมนุษยชาติด้วย³³ ตามหลักดังกล่าวนี้ รัฐทุกรัฐย่อมมีเขตอำนาจที่จะดำเนินคดีเหนือผู้กระทำความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ โดยไม่จำกัดคำนึงถึงสถานที่ หรือสัญชาติของผู้กระทำความผิด แต่จะคำนึงถึงลักษณะของอาชญากรรมนั้นเป็นสำคัญ³⁴

การปรับใช้หลักเขตอำนาจสากลเหนือความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้นปรากฏอยู่ในกฎหมายภายในของบางประเทศ ซึ่งได้กำหนดให้ศาลภายในประเทศของตนมีเขตอำนาจศาลตามหลักเขตอำนาจสากลเหนือความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติได้ด้วย เช่น

³³ State Consent Regime VS. Universal Jurisdiction. .Available from <http://www.icrc.org/icrceng.nsf> [2002, February 5]

³⁴ กนกวรรณ ภิบาลชนม์, “ปัญหาและสู่ทางในการดำเนินคดีและการลงโทษอาชญากรรมสงคราม,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขากฎหมายระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537), หน้า 119.

ก. ประเทศอิสราเอล กฎหมายการลงโทษผู้สมรู้ร่วมคิดกับนาซี (The Nazis and Nazi Collaborators (Punishment) Law, 5710-1950)

ข. ประเทศฝรั่งเศส ประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศส

ค. ประเทศแคนาดา ประมวลกฎหมายอาญาของแคนาดา Section 7(3.71)

ง. ประเทศเบลเยียม กฎหมายว่าด้วยการลงโทษการกระทำอันละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ฉบับวันที่ 19 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ.1999

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎหมายของประเทศเบลเยียม ซึ่งได้ให้อำนาจแก่ศาลภายในประเทศ ในการดำเนินคดีกับอาชญากรรมสงครามไม่ว่าบุคคลนั้นจะถือสัญชาติของประเทศใด และไม่ว่าความผิดนั้นจะกระทำขึ้น ณ ที่ใดก็ตาม กฎหมายของประเทศเบลเยียมฉบับนี้ ได้บังคับใช้เมื่อประมาณ ปี ค.ศ.1993 โดยครอบคลุมความผิดฐานการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมสงคราม และอาชญากรรมต่อมนุษยชาติด้วย ทำให้ผู้นำรัฐต่างๆซึ่งก่ออาชญากรรมดังกล่าวอาจถูกสอบสวนและนำตัวมาดำเนินคดีโดยศาลเบลเยียมได้ ปัจจุบันนอกจาก Ariel Sharon นายกรัฐมนตรีของประเทศอิสราเอลจะถูกดำเนินคดี เนื่องจากเขาได้กระทำอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ โดยการสังหารหมู่ผู้ลี้ภัยชาวปาเลสไตเนียน ใน Lebanese camps ในปี ค.ศ.1982 แล้ว ยังมีผู้นำรัฐซึ่งถูกเสนอข้อหาต่อศาลเบลเยียม เช่น Saddam Hussein ประธานาธิบดีของอิรัก, Ali Akbar ซึ่งเป็นอดีตประธานาธิบดีของอิรัก และ Augusto Pinochet ซึ่งเป็นอดีตผู้นำของชิลี เป็นต้น³⁵

ความสำคัญของกฎหมายของเบลเยียม คือ การนำหลักเขตอำนาจสากลมาบังคับใช้ ทำให้ศาลของเบลเยียมมีเขตอำนาจที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด แม้ว่าการกระทำนั้นจะมีได้มีความเกี่ยวข้องกับประเทศเบลเยียมเลยก็ตาม กล่าวคือ ศาลเบลเยียมสามารถดำเนินคดีได้ แม้ว่าผู้กระทำและผู้เสียหายจะมีได้มีสัญชาติเบลเยียม และแม้ว่าการกระทำนั้นจะมีได้กระทำขึ้นในดินแดนของประเทศเบลเยียมก็ตาม โดยตามกฎหมายดังกล่าว ศาลเบลเยียมจะมีอำนาจตั้งแต่การพิจารณาว่าข้อกล่าวหาที่เสนอมานั้นควรสืบสวนหรือไม่ หากเห็นควรสืบสวนก็จะให้อัยการดำเนินการรวบรวมหลักฐานข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับคดี จากนั้นก็จะจับกุมและนำตัวผู้ต้องหาดำเนินคดี³⁶

³⁵ Q&A: Belgium's Unique Law. Available from <http://www.2001/WORLD/Europe/07/5/Belgium.kelly/index.html> [2003, April 20]

³⁶ Press Release 2002/04bis: Arrest Warrant of 11 April 2000 (Democratic Republic of the Congo V. Belgium) Summary of the Judgment of 14 February 2002 Available from <http://www.icj/ipresscom/ipress 2002-04bis cobe 20020214.htm> [2003, April 18]

อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินคดี Yerodia Ndombasi ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าด้วยกิจการต่างประเทศของประเทศคองโก ในความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และการกระทำอันเป็นการละเมิดต่ออนุสัญญาเจนีวา ตามกฎหมายของประเทศเบลเยียมว่าด้วยการลงโทษการกระทำละเมิดกฎหมายสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงฉบับนี้ ได้ส่งผลให้เกิดข้อพิพาทระหว่างประเทศคองโกและเบลเยียมขึ้น โดยในวันที่ 17 ตุลาคม ปีค.ศ.2002 ประเทศคองโกได้ยื่นเรื่องแก่สำนักงานทะเบียนของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ จากการที่ศาลเบลเยียมได้อนุมัติการจับกุม Yerodia Ndombasi โดยประเทศคองโกได้อ้างว่าประเทศเบลเยียมกระทำละเมิดต่อหลักที่ว่ารัฐใดรัฐหนึ่งไม่อาจใช้อำนาจเหนือดินแดนของรัฐอื่นได้ หลักความเท่าเทียมกันของอำนาจอธิปไตยในหมู่รัฐสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ตาม ข้อ 2 ของกฎบัตรองค์การสหประชาชาติ และละเมิดต่อหลักความคุ้มกันทางการทูตตาม ข้อ 41วรรค 2 ของอนุสัญญาเวียนนาฉบับวันที่ 18 เมษายน ปีค.ศ.1961 ด้วย³⁷

ในคดีดังกล่าวนี้ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศได้ปฏิเสธการใช้เขตอำนาจของศาลเบลเยียมในการดำเนินคดีกับ Yerodia Ndombasi แต่อย่างไรก็ตาม ผู้พิพากษาหลายท่านซึ่งพิจารณาคดีดังกล่าวได้ทำความเห็นแย้งในคดีนี้ไว้ว่าการอนุมัติการจับของศาลเบลเยียม ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดต่อหลักกฎหมายระหว่างประเทศตามที่ประเทศคองโกได้กล่าวอ้าง ดังเช่น ผู้พิพากษา Guillaume ซึ่งเป็นประธานในการพิจารณาคดีได้ให้ความเห็นว่า ความมุ่งหมายเบื้องต้นของกฎหมายอาญา คือ การลงโทษต่อการกระทำผิดที่ได้กระทำขึ้นในดินแดนของแต่ละประเทศนั้น แต่กฎหมายระหว่างประเทศก็ได้ตัดอำนาจของรัฐจากการใช้เขตอำนาจทางศาลต่อความผิดที่ได้กระทำขึ้นนอกราชอาณาจักรแต่อย่างใด และรัฐยังสามารถใช้อำนาจตามหลักเขตอำนาจสากลได้ด้วย นอกจากนี้ผู้พิพากษา Van den Wyngaert ยังให้ความเห็นว่า การนำหลักเขตอำนาจสากลมาใช้ นั้น ไม่ขัดกับหลักการเสริมเขตอำนาจในทางอาญาของรัฐตามที่บัญญัติไว้ในธรรมนูญกรุงโรม เพราะศาลอาญาระหว่างประเทศจะมีเขตอำนาจก็ต่อเมื่อรัฐไม่เต็มใจหรือไม่สามารถสืบสวนหรือดำเนินคดีได้อย่างแท้จริงเท่านั้น ดังนั้นเมื่อรัฐได้ดำเนินคดีกับอาชญากรรมหลักแล้ว ศาลอาญาระหว่างประเทศจึงสามารถใช้เขตอำนาจเหนือการกระทำผิดนั้นได้อีก³⁸

ผู้เขียนจึงเห็นว่า ความผิดฐานอาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติเป็นอาชญากรรมหลักตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งได้บัญญัติรับรองไว้ในธรรมนูญกรุงโรม การใช้

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

เขตอำนาจของศาลเบลเยียมในการดำเนินคดีกับความผิดฐานอาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้นจึงถือว่าเป็นการใช้เขตอำนาจตามหลักเขตอำนาจสากลซึ่งสามารถกระทำได้ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนั้นประเทศเบลเยียมจึงมีสิทธิที่จะบัญญัติกฎหมายเพื่อดำเนินคดีกับผู้ก่ออาชญากรรมสงครามและอาชญากรรมต่อมนุษยชาติได้ และแม้ว่าการใช้เขตอำนาจดังกล่าวจึงเป็นการขัดต่อหลักอำนาจอธิปไตยของรัฐก็ตาม แต่ก็ควรจะพิจารณาถึงความจำเป็นต่อการดำเนินคดีกับอาชญากรรมหลักเหล่านั้นด้วย เพราะลักษณะของอาชญากรรมดังกล่าวมิได้ผลกระทบเฉพาะรัฐใดรัฐหนึ่งเท่านั้น แต่ความร้ายแรงของอาชญากรรมหลักยังส่งผลกระทบต่อสังคมระหว่างประเทศทั้งหมดด้วย

การดำเนินคดีของศาลภายในประเทศตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เกือบจะทุกคดีมักจะเป็นอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับสงคราม อย่างไรก็ตามกฎหมายของประเทศอิสราเอลซึ่งใช้ในการพิจารณาคดี Eichmann และคดี John Demjanjuk ไม่ได้บัญญัติถึงข้อกำหนดเรื่องความเกี่ยวพันกับสงครามไว้ สำหรับประเทศฝรั่งเศสนั้นได้ร่างกฎหมายสำหรับดำเนินคดีอาชญากรรมต่อมนุษยชาติเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1964 โดยยึดตามธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กเป็นต้นแบบ แต่ในการพิจารณาคดี Barbie และคดี Touvier กลับไม่ได้กล่าวถึงข้อกำหนดเรื่องความเกี่ยวพันดังกล่าวไว้แต่ประการใด ในที่สุด ปีค.ศ. 1992 ประเทศฝรั่งเศสยังได้จัดทำกฎหมายฉบับใหม่ซึ่งได้ยกเลิกข้อกำหนดเรื่องความเกี่ยวพันกับสงครามออกไป ในขณะที่ประเทศเบลเยียมก็ได้จัดทำกฎหมายซึ่งไม่ได้กำหนดถึงความเกี่ยวพันกับสงครามไว้เช่นกัน³⁹

ส่วนประเทศออสเตรเลียได้อนุมัติกฎหมายสำหรับอาชญากรรมสงครามขึ้นใน ปีค.ศ. 1988 เพื่อดำเนินคดีกับอาชญากรรมสงครามในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเฉพาะ กฎหมายฉบับนี้จึงบัญญัติความเกี่ยวพันกับสงครามไว้ด้วย อย่างไรก็ตามศาลสูงของประเทศออสเตรเลียได้ยืนยันไว้ในคดี Polyukhovich v. Commonwealth of Australia and Another ว่าปัจจุบันความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไม่จำเป็นต้องบัญญัติถึงความเกี่ยวพันกับสงครามอีกต่อไป⁴⁰

³⁹ Steven R. Rather and Jason S. Abrams, Accountability for Human Rights Atrocities in International Law: Beyond the Nuremberg Legacy, pp.52-53.

⁴⁰ Ibid., p.53.

ในขณะที่ประเทศอังกฤษได้จัดทำกฎหมายสำหรับความผิดฐานอาชญากรรมสงครามขึ้นในปีค.ศ.1991 ซึ่งเกี่ยวข้องกับสงครามในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และได้บัญญัติถึงข้อกำหนดเรื่องความเกี่ยวข้องกับสงครามสำหรับอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไว้ด้วย⁴¹

2.2 แนวคำพิพากษาของศาลภายในประเทศ

นอกจากแนวคำพิพากษาของศาลระหว่างประเทศ ซึ่งยอมรับกันว่าเป็นแหล่งที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศที่สำคัญอย่างหนึ่งแล้ว แนวคำพิพากษาของศาลภายในประเทศก็อาจจะเป็นที่มาของกฎหมายระหว่างประเทศได้เช่นกันในฐานะที่ได้พัฒนาจนเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ หรือหลักกฎหมายทั่วไปของประเทศที่เจริญแล้ว ดังนั้นการพิจารณาแนวคำพิพากษาของศาลภายในประเทศก็จะเป็นส่วนช่วยทำให้เกิดความเข้าใจต่อความหมายของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติได้มากขึ้น ตลอดจนทำให้ทราบถึงความสอดคล้องของการปรับใช้กฎหมายของศาลภายในเหล่านั้นกับกฎหมายระหว่างประเทศ หรือศาลระหว่างประเทศ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบัญญัติกฎหมายและการพิจารณาคดีของศาลไทยในความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติต่อไป

2.2.1 คำพิพากษาของศาลอิสราเอล ในคดี Eichmann

ในระหว่างช่วงปีค.ศ. 1938 ถึงปีค.ศ.1945 Karl Adorf Eichmann ได้กระทำการปล้น ฆ่า ทำลายล้าง ขบไล่ บังคับให้ชาวยิวขนย้าย และก่อการรังควานชาวยิวอันเนื่องมาจากสาเหตุทางชนชาติ เชื้อชาติ ศาสนา และการเมือง

ในคดีนี้ Karl Adorf Eichmann ถูกศาลอิสราเอลพิจารณาคดีและลงโทษฐานกระทำความผิดซึ่งขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการลงโทษผู้สมรู้ร่วมคิดกับนาซี (The Nazis and Nazi Collaborators (Punishment) Law , 1950) โดยความผิดที่เขากระทำได้แก่⁴²

- (1) อาชญากรรมต่อชาวยิว ซึ่งเป็นความผิดตาม section I (a) (1) ของกฎหมายว่าด้วยการลงโทษผู้สมรู้ร่วมคิดกับนาซี
- (2) อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ซึ่งเป็นความผิดตาม section I (a) (2)
- (3) อาชญากรรมสงคราม ซึ่งเป็นความผิดตาม section I (a) (3)

⁴¹ Ibid.

⁴² Jordan J. Paust et al., International Criminal Law: Cases and Materials, p. 1039.

- (4) เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรซึ่งกระทำการเป็นปฏิปักษ์ ซึ่งเป็นความผิดตาม section 3

คำจำกัดความของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายว่าด้วยการลงโทษผู้สมรู้ร่วมคิดกับนาซีนั้นสอดคล้องกับบทบัญญัติของธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์ก โดยการจำแนกความผิดอาชญากรรมต่อมนุษยชาติออกเป็น 2 ประเภท เช่นเดียวที่ปรากฏอยู่ในคำพิพากษาของศาลนูเรมเบิร์ก สิ่งที่แตกต่างกันจากธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กก็คือ การกระทำอันเป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามกฎหมายว่าด้วยการลงโทษผู้สมรู้ร่วมคิดกับนาซีนั้นไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงความเกี่ยวพันกับอาชญากรรมต่อสันติภาพ หรืออาชญากรรมสงครามแต่อย่างใด⁴³ อย่างไรก็ตาม การกระทำความผิดส่วนใหญ่ของ Eichmann นั้นถูกเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในช่วงเวลาสงคราม

2.2.2 คำพิพากษาของศาลฝรั่งเศส

ก. คดี Barbie

ในคดีนี้ Klaus Barbie ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับล่างของหน่วย S.S. (German Schutzstaffel) และเป็นหัวหน้าหน่วย Gestapo ในเมือง Lyons ในช่วงเวลาสงครามตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ปีค.ศ.1942 จนถึงเดือนสิงหาคม ปีค.ศ.1944 ซึ่งในช่วงเวลานั้นหน่วย Gestapo ได้ทำการเนรเทศ และฆ่าคนทั้งที่เป็นชาวยิวและไม่ใช่ชาวยิวต่อมา Barbie ถูก CIC (Intelligence Corps) ของสหรัฐอเมริกาลักพาตัวไปยังโบลิเวีย หลังจากนั้นฝรั่งเศสก็ได้ร้องขอให้รัฐบาลโบลิเวีย ส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนมายังฝรั่งเศส ในฐานะที่ Barbie เป็นอาชญากรสงคราม ในที่สุดเขาก็ได้ถูกส่งตัวไปยังฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1983 เพื่อดำเนินคดี⁴⁴

โดยนอกจากความผิดฐานอาชญากรรมสงครามแล้ว ในการพิจารณาคดียังพบว่า ในเดือนกุมภาพันธ์ ปีค.ศ.1982 ในเมือง Lyons นั้นเอง Barbie ได้กระทำความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ โดยการฆาตกรรม การทรมาน การจับกุมและกักขังประชาชนตามอำเภอใจ มีประชาชนจำนวน 4,342 คน ถูกสังหาร ชาวยิว 7,591 คน ถูกบังคับให้ย้ายถิ่น สมาชิกขององค์กร French Resistance ถูกเขาจับกุมและบังคับให้ย้ายถิ่น 14,311 คน⁴⁵

⁴³ Jordan J. Paust et al., *International Criminal Law: Cases and Materials*, p.1041.

⁴⁴ กนกวรรณ ภิบาลชนม์, "ปัญหาและลู่ทางในการดำเนินคดีและลงโทษอาชญากรสงคราม," หน้า 126-126 .

⁴⁵ Jordan J. Paust et al., *International Criminal Law: Cases and Materials*, p.1047.

ในการปรับใช้บทบัญญัติเรื่องความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กนั้น ศาลอุทธรณ์แห่งเมือง Lyon ได้ปฏิเสธที่จะตั้งข้อหา Barbie ว่าได้กระทำการจับกุมและทรมานชาวยิวซึ่งเป็นสมาชิกแห่งกลุ่มต่อต้าน (The Resistance) จนเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย เนื่องจากยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าชาวยิวเหล่านั้น ตกเป็นเหยื่อในการกระทำผิดครั้งนี้เพราะเหตุที่พวกเขาเป็นชาวยิว หรือเพราะว่าพวกเขาได้เข้าร่วมในกลุ่มต่อต้านกันแน่

ต่อมาศาลสูงได้กลับคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ โดยยืนยันว่าการกระทำความผิดต่อสมาชิกแห่งกลุ่มต่อต้านก็เป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติได้เช่นกัน⁴⁶ และได้ตีความคำจำกัดความของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติว่า หมายความว่า การกระทำอันไร้มนุษยธรรมซึ่งดำเนินการตามนโยบายทางการเมืองของผู้นำ (a hegemonic political ideology) อย่างเป็นระบบไม่เพียงแต่ได้กระทำต่อประชาชนพลเรือน เพราะว่าเขาเป็นสมาชิกของกลุ่มเชื้อชาติ ศาสนา หรือลัทธิความเชื่อเท่านั้น แต่ยังได้กระทำเพราะว่าเขาได้ต่อต้านนโยบายของรัฐด้วย การตีความดังกล่าวนี้ได้แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบ 3 ประการของความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ประการแรกคือ การกระทำนั้นจะต้องกระทำขึ้นอย่างเป็นระบบ ประการที่สอง คือผู้กระทำจะต้องมีเจตนาที่มุ่งจะก่อการแบ่งแยกต่อกลุ่มเชื้อชาติ ศาสนา หรือลัทธิความเชื่อของเหยื่อ และองค์ประกอบประการสุดท้าย คือ การกระทำนั้นจะต้องเป็นการดำเนินการตามนโยบายทางการเมืองของผู้นำแห่งรัฐ⁴⁷

การตีความของศาลสูงดังนี้ได้ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติมากขึ้น เพราะจะต้องพิสูจน์ว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นการดำเนินการตามนโยบายของผู้นำแห่งรัฐอีกด้วย

ข. คดี Paul Touvier

ในคดีนี้ Paul Touvier ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของอาณัติกร Vichy ในเมือง Milice (Militia) ถูกดำเนินคดีในข้อหาก่อการกบฏ และถูกตัดสินลงโทษให้ประหารชีวิตนั้น ต่อมาในปี ค.ศ.1971 เขาก็ได้รับการนิรโทษกรรม แต่หลังจากนั้นไม่นานนักเขาได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติอีก เนื่องจากการฆาตกรรมชาวยิว 7 คน ในเมือง Rillieux อย่างไรก็ตามการ

⁴⁶ Ibid., p.1054.

⁴⁷ Phyllis Hwang, "Defining Crimes Against Humanity in the Rome Statute of the International Criminal Court ": 467.

สอบสวนคดี Touvier ได้ถูกเลื่อนออกไปจนกระทั่งในปี ค.ศ. 1979 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้ยืนยันว่า ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้นไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายก็ถือเป็นความผิดได้ จึงได้มีการดำเนินคดีกับ Touvier อย่างไรก็ตามในการดำเนินคดีกับ Touvier ศาลอุทธรณ์ได้ยกฟ้อง Touvier โดยอ้างว่าการกระทำความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้นผู้กระทำจะต้องมีเจตนาที่จะดำเนินการตามนโยบายทางการเมืองของผู้นำแห่งรัฐด้วย แต่อาณาจักร Vichy ไม่ได้อยู่ภายใต้การดำเนินนโยบายทางการเมืองของผู้นำแห่งรัฐ การกระทำความผิดของ Touvier ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของอาณาจักร Vichy นั้นจึงถือไม่ได้ว่ามีเจตนาในการกระทำความผิดในการดำเนินการตามนโยบายของผู้นำแห่งรัฐ⁴⁸

ต่อมาศาลสูงตัดสินได้กลับคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ โดยให้เหตุผลว่า แม้ Touvier จะเป็นเจ้าหน้าที่ภายใต้การปกครองของอาณาจักร Vichy ซึ่งอาจอ้างได้ว่าการกระทำของเขาไม่ได้เป็นการดำเนินการตามนโยบายของผู้นำแห่งรัฐก็ตาม แต่การที่เขาได้ดำเนินการสังหารชาวยิวตามคำสั่งของหน่วย Gestapo ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการตามนโยบายของผู้นำแห่งรัฐด้วย ดังนั้นการกระทำของเขาจึงถือได้ว่าเป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ⁴⁹

2.2.3 คำพิพากษาของศาลแคนาดา ในคดี Finta

Imre Finta ซึ่งรับราชการอยู่ในราชวงศ์ฮังการี และเป็นหัวหน้าหน่วยสอบสวนที่เมือง Szeged เขาถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายอาญาของแคนาดา ข้อ s. 7 (3.71) และ ข้อ s.7 (3.76) โดยการเอาคนลงเป็นทาส การบังคับขมขัยชาวยิวไปยัง concentration camps ซึ่งตั้งอยู่ในเมือง Auschwitz และ Stasshof และการรังควานอันเนื่องมาจากเหตุผลทางเชื้อชาติ และศาสนา โดยในคดีนี้ศาลให้ความสำคัญกับการพิจารณาถึงองค์ประกอบภายใน คือ เจตนาของผู้กระทำผิดในการวินิจฉัยความผิดฐานอาชญากรรมสงครามเป็นอย่างยิ่ง⁵⁰

ทั้งศาลอุทธรณ์และศาลสูงได้พิพากษาให้ยกฟ้อง Finta ในทุกข้อหาโดยศาลสูงได้พิจารณาว่า จำเลยกระทำความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้น จะต้องพิสูจน์ถึงองค์ประกอบภายในว่าจำเลยทราบถึงข้อเท็จจริง หรือสถานการณ์อันทำให้การกระทำของเขาเป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติหรือไม่ และอธิบายว่าถ้าฟังข้อเท็จจริงเป็นที่พอใจว่า

⁴⁸ Ibid., pp.467-468.

⁴⁹ Ibid., p.468.

⁵⁰ Ibid., pp.468-469.

จำเลยทราบถึงสภาพภายในรถสินค้าซึ่งใช้ขนย้ายชาววิว ก็เพียงพอต่อการตัดสินได้ว่าเขามีเจตนาที่จะกระทำผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ แม้ว่าเขาจะไม่ทราบว่ารถขนย้ายคนโดยการบรรทุกไว้ในรถสินค้าเช่นนั้นถือเป็นการกระทำอันไร้มนุษยธรรมก็ตาม⁵¹

นอกจากนี้ศาลแคนาดายังได้นำองค์ประกอบในเรื่องการดำเนินการตามนโยบายของรัฐและเจตนาที่จะทำการแบ่งแยกต่อกลุ่มมาปรับใช้ในการพิจารณาความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติด้วย แม้ว่าองค์ประกอบดังกล่าวจะไม่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาแคนาดา แต่กระนั้นศาลสูงกลับยืนยันว่าองค์ประกอบดังกล่าวเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปอยู่แล้วว่า เป็นองค์ประกอบของความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ⁵²

โดยสรุปในคดี Barbie และ Touvier นั้น ศาลสูงของฝรั่งเศส ได้นำข้อ 6 (c) ของธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กมาปรับใช้ และได้แปลความอาชญากรรมต่อมนุษยชาติว่า หมายความว่าถึง ความผิดซึ่งได้ดำเนินการตามนโยบายของผู้นำแห่งรัฐ และกระทำโดยมุ่งหมายต่อกลุ่มเชื้อชาติ ศาสนา และกลุ่มที่มีความคิดทางการเมืองขัดกันกับรัฐด้วย แต่องค์ประกอบในเรื่องการดำเนินการตามนโยบายของรัฐนั้น ศาลไม่ได้อธิบายว่านโยบายของรัฐนั้นมีขอบเขตเพียงใด จึงอาจทำให้เกิดการกล่าวอ้างว่าการกระทำอันไร้มนุษยธรรมที่เกิดขึ้นมิใช่ในนโยบายของรัฐได้

นอกจากนี้ศาลฝรั่งเศสยังได้นำเรื่องลักษณะของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่จะต้องเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบมาใช้เป็นองค์ประกอบในการพิจารณาความผิดด้วย ส่วนในเรื่องของเจตนาในการกระทำผิดนั้น ศาลได้กำหนดให้พิสูจน์ว่าจำเลยรับรู้ถึงการวางแผนก่ออาชญากรรม และพิสูจน์ถึงเจตนาในการดำเนินการตามนโยบายของผู้นำด้วย ดังนั้นในคดี Touvier ศาลจึงตั้งข้อสงสัยว่าจำเลยได้กระทำความผิดไปด้วยความจำเป็นหรือไม่ เนื่องจากเขาไม่ได้เป็นตัวแทนของรัฐบาลนาซี และไม่ได้มีเจตนาที่จะดำเนินการตามนโยบายของผู้นำแต่อย่างใดเลย อย่างไรก็ตามศาลกลับสรุปว่าการกระทำของ Touvier มีเจตนาในการกระทำความผิดอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ เนื่องจากเขาได้ดำเนินการตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของหน่วย Gestapo ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการตามนโยบายของผู้นำรัฐ

⁵¹ Ibid.,p.469.

⁵² Ibid.,p.468.

สำหรับในคดี Finta ศาลแคนาดา ได้ยืนยันว่า อาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้นมีองค์ประกอบในเรื่องการดำเนินการตามนโยบายของรัฐและเจตนาที่จะก่อการแบ่งแยกรวมอยู่ด้วย แม้ว่าองค์ประกอบดังกล่าวจะไม่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาของแคนาดาก็ตาม ส่วนในการพิจารณาถึงเจตนาของจำเลย ก็ต้องพิสูจน์ว่าจำเลยกระทำความผิดตามองค์ประกอบของความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไปโดยรู้สำนึกในการกระทำของตนก็เป็นการเพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าจำเลยรู้ว่าการกระทำของตนเป็นการกระทำอันไร้มนุษยธรรมหรือไม่

ดังที่กล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่าอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไม่ใช่เป็นแต่เพียงการละเมิดกฎหมายของรัฐเท่านั้น หากแต่ความผิดฐานนี้ประกอบด้วยการมุ่งโจมตีต่อมนุษยชาติ โดยการกระทำดังกล่าวอาจเกิดจากการคุกคามหรือการทำละเมิดซึ่งดำเนินการตามนโยบายของผู้นำแห่งรัฐ เช่น ในคดี Barbie และ Touvier หรือเป็นการกระทำเพื่อทำลายล้างความคิดทางการเมืองของกลุ่มทางศาสนา กลุ่มเชื้อชาติ หรือกลุ่มวัฒนธรรมที่ขัดกับนโยบายรัฐ เช่น ในคดี Finta แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศปัจจุบันนั้นไม่จำเป็นต้องมีข้อกำหนดว่าการกระทำอาชญากรรมต่อมนุษยชาติต้องเกิดจากนโยบายของรัฐเท่านั้น เพราะการกระทำดังกล่าวอาจเกิดจากการกระทำขององค์กร หรือกลุ่มใดก็ได้เช่นกัน

3 สรุปปัญหาและข้อขัดข้องของคำจำกัดความอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าคำจำกัดความของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติมีความแตกต่างกันไปไม่มากนักน้อย พัฒนาการของการกำหนดคำจำกัดความให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ดำเนินเรื่อยมา ทำให้เกิดความแตกต่างในเนื้อหาของคำจำกัดความต่างๆกันไป ดังจะได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างขององค์ประกอบของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามธรรมนูญศาลต่างๆไว้ในตารางของภาคผนวก ข.

อย่างไรก็ตาม ปัญหาและข้อขัดข้องของคำจำกัดความที่เคยมีมา ย่อมมีส่วนช่วยในการพิจารณาคำจำกัดความของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติในธรรมนูญกรุงโรมว่าได้แก้ไขปัญหาและข้อขัดข้องเหล่านั้นแล้วหรือไม่

สรุปปัญหาและข้อขัดข้องที่สำคัญซึ่งปรากฏอยู่ในคำจำกัดความอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ได้แก่

- (1) ความเกี่ยวพันกับการขัดกันทางอาชญากรรม
- (2) เจตนาของผู้กระทำผิด
- (3) การโจมตีในวงกว้างหรืออย่างเป็นระบบ
- (4) การกระทำอันเป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐ

3.1 ความเกี่ยวพันกับการขัดกันทางอาชญากรรม

ข้อกำหนดเรื่องความเกี่ยวพันกับการขัดกันทางอาชญากรรมปรากฏอยู่ในธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์ก และธรรมนูญศาลโตเกียวซึ่งที่เรียกว่า “ความเกี่ยวพันกับสงคราม” โดยได้กำหนดว่าการกระทำ ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะต้องมีความเกี่ยวพันกับอาชญากรรมต่อสันติภาพหรือ อาชญากรรมสงคราม และต่อมาข้อกำหนดนี้ยังได้ยืนยันไว้ในหลักเกณฑ์นูเรมเบิร์กว่าเป็นหลัก เกณฑ์ที่ได้ยอมรับตามธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กและคำพิพากษาของศาลนั้น อย่างไรก็ตามใน CCL 10 ไม่ปรากฏว่าได้มีการกำหนดถึงความเกี่ยวพันดังกล่าวไว้แต่ประการใด แต่กระนั้นในการ พิจารณาคดีของศาลนูเรมเบิร์กตาม CCL 10 ก็ยังอ้างถึงความเกี่ยวพันของอาชญากรรมต่อ มนุษยชาติกับอาชญากรรมต่อสันติภาพหรืออาชญากรรมสงครามไว้

แม้ว่ามีแนวโน้มของความพยายามที่จะจำกัดข้อกำหนดดังกล่าวนี้ แต่ในธรรมนูญศาลยู โกลลาเวียกลับกำหนดถึงความเกี่ยวพันของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติกับการขัดกันทางอาชญากรรมไม่ ว่าจะมีลักษณะระหว่างประเทศหรือภายในประเทศไว้อีกครั้ง อย่างไรก็ตามคำพิพากษาของศาล นั้นได้ยืนยันว่า ข้อกำหนดเรื่องความเกี่ยวพันกับการขัดกันทางอาชญากรรมมิใช่เป็นองค์ประกอบของ ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และมีได้มีสภาพเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่าง ประเทศ ทั้งธรรมนูญศาลวันดาที่จัดทำขึ้นในภายหลังก็ไม่ปรากฏข้อกำหนดดังกล่าวนี้

3.2 เจตนาของผู้กระทำผิด

การกระทำอันเป็นความผิดนั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบภายนอก (actus reus) และองค์ประกอบภายใน (mens rea) สำหรับองค์ประกอบภายในนั้นก็ยังมีความ การพิจารณาที่ไม่ชัดเจนว่าจำเลยจะต้องมีการรับรู้ถึงข้อเท็จจริงหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจากการ กระทำของตนระดับใดจึงจะถือว่ามีเจตนาในการกระทำผิด นอกจากนี้ยังปรากฏว่าธรรมนูญ ศาลต่างๆ ได้บัญญัติถึงรูปแบบของการกระทำที่ก่อให้เกิดความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ไว้ในลักษณะที่แตกต่างกันไป ทำให้มีการจำแนกรูปแบบของการกระทำเหล่านั้นออกเป็น 2 รูป

แบบ รูปแบบแรก คือ การรังควาน อันเนื่องมาจากสาเหตุทางชนชาติ , ชาติพันธุ์ เชื้อชาติ การเมือง หรือศาสนาด้วย ซึ่งจำต้องประกอบด้วยเจตนาของผู้กระทำความผิดที่แตกต่างจากการกระทำในรูปแบบอื่น กล่าวคือผู้กระทำจะต้องมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดการแบ่งแยกต่อกลุ่มที่ตั้งระบุไว้ด้วย และอีกรูปแบบหนึ่ง คือ การกระทำอันไร้มนุษยธรรมใดๆนอกเหนือจากการรังควานเช่นนั้น

อย่างไรก็ตามธรรมนูญศาลรวันดาไม่เพียงกำหนดให้ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติอันเกิดจากการรังควานเท่านั้นจะต้องมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดการแบ่งแยก แต่ลักษณะการเกิดอาชญากรรมต่อมนุษยชาติทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการฆาตกรรม การกำจัดพันธุ์ การเฆี่ยนเป็นทาส การบังคับขย่าย การกักขัง การทรมาน หรือการข่มขืนก็ตาม ก็ต้องมีเจตนาเช่นนั้นด้วย ทำให้เป็นภาระต่อการพิสูจน์ความผิดฐานนี้มากขึ้น

3.3 การโจมตีในวงกว้างหรืออย่างเป็นระบบ

ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติเป็นการกระทำซึ่งละเมิดกฎหมายระหว่างประเทศอย่างร้ายแรง ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาคมโลกทั้งหมด ดังนั้นจึงมีความพยายามที่จะกำหนดลักษณะของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติให้มีความแตกต่างจากความผิดทางอาญาทั่วไป ในระยะแรกได้นำข้อกำหนดเรื่องความเกี่ยวพันกับสงคราม และการขัดกันทางอาวุธมาชี้ให้เห็นถึงความเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ต่อมาได้มีการกำหนดลักษณะความแตกต่างของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติจากความผิดทางอาญาโดยทั่วไป โดยกำหนดว่าอาชญากรรมต่อมนุษยชาติต้องเป็นส่วนหนึ่งของการโจมตีที่เกิดขึ้นในวงกว้าง หรืออย่างเป็นระบบ

การกำหนดลักษณะของการโจมตีในวงกว้างหรืออย่างเป็นระบบนี้ เพิ่งจะเริ่มปรากฏอยู่ในบทบัญญัติของธรรมนูญศาลรวันดาเป็นครั้งแรก แต่อย่างไรก็ตามในการพิจารณาคดีของศาลยูโกสลาเวีย เช่น คดี Tadic และคดี Foca ก็ได้อ้างถึงข้อกำหนดดังกล่าวนี้ไว้ในฐานะเป็นองค์ประกอบของความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติประการหนึ่งด้วย แม้ว่าจะไม่ได้บัญญัติองค์ประกอบดังกล่าวนี้ไว้ในธรรมนูญศาลยูโกสลาเวียก็ตาม แต่ปัญหาที่ตามมาก็คือองค์ประกอบของความผิดดังกล่าวนี้จะนำมาปรับใช้ในลักษณะที่เป็นทางเลือก กล่าวคือลักษณะของการโจมตีอาจเกิดขึ้นในวงกว้างหรืออย่างเป็นระบบอย่างใดอย่างก็ได้ หรือปรับใช้ในลักษณะที่เป็นองค์ประกอบซึ่งจำเป็นทั้งสองอย่าง กล่าวคือ การโจมตีที่เกิดขึ้นจะต้องมีลักษณะเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นในวงกว้างและอย่างเป็นระบบด้วย

3.4 การดำเนินการตามนโยบายของรัฐ

ข้อกำหนดเรื่องการดำเนินการตามนโยบายของรัฐนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงตัวตน(entity)ที่อยู่เบื้องหลังการกระทำคามผิด โดยเรื่องการดำเนินการตามนโยบายของรัฐมิใช่เป็นองค์ประกอบที่บัญญัติไว้ในความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามธรรมนูญศาลต่างๆ แต่เกิดขึ้นจากการตีความของพิจารณาคดีของศาลฝรั่งเศส และศาลแคนาดาการโจมตีต่อประชาชนพลเรือนนั้นจะต้องเป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐ หรือนโยบายทางการเมืองของผู้นำแห่งรัฐ (hegemonic political ideology) ด้วย โดยศาลแคนาดาได้ไว้ในการพิจารณาคดี Finta ว่าการกระทำอันเป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐนั้น ถือเป็นองค์ประกอบของความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติตามกฎหมายระหว่างประเทศประการหนึ่งด้วย แม้จะไม่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของแคนาดาก็ตาม ทั้งในการพิจารณาคดีของศาลยูโกสลาเวียยังได้ยืนยันไว้ในการพิจารณาคดี Tadic ว่าความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติจะต้องเป็นการกระทำตามนโยบายของรัฐ องค์กร หรือกลุ่มใดๆ เช่นกัน บทบัญญัติและการตีความของศาลที่ขัดแย้งกันนี้ จึงทำให้เกิดความสับสนถึงองค์ประกอบที่แท้จริงของความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

การให้คำจำกัดความอาชญากรรมต่อมนุษยชาตินับแต่ช่วงธรรมนูญศาลนูเรมเบิร์กมาจนถึงธรรมนูญศาลรวันดาได้สะท้อนให้เห็นทั้งพัฒนาการและจุดบกพร่องของฐานความผิดบางประการซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขต่อไป อย่างไรก็ตามการตีความและปรับใช้บทบัญญัติของศาลซึ่งดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติก็มีส่วนช่วยในการแก้ไขข้อขัดข้องของบทบัญญัติได้ ดังเช่น การที่ศาลยูโกสลาเวียได้ตีความว่าความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไม่จำเป็นต้องกระทำขึ้นโดยเกี่ยวข้องกับการขัดกันทางอาวุธ แม้ว่าตามธรรมนูญศาลยูโกสลาเวียจะได้ระบุถึงข้อกำหนดเรื่องความเกี่ยวพันทางอาวุธไว้ในบทบัญญัติอย่างชัดเจนก็ตาม จึงทำให้ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติมีขอบเขตในการบังคับใช้บทบัญญัติมากขึ้นโดยไม่จำกัดว่าการกระทำนั้นจะเกี่ยวข้องกับสงครามหรือการขัดกันทางอาวุธหรือไม่ แต่ในขณะเดียวกันการตีความของศาลก็อาจสร้างความสับสนและทำให้เกิดข้อจำกัดในการปรับใช้ความผิดฐานนี้เสียเอง เช่น การที่ศาลยูโกสลาเวีย ศาลฝรั่งเศสและศาลแคนาดาต่างก็ตีความว่าการกระทำอันเป็นความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาตินั้นจะต้องกระทำขึ้นโดยเป็นการดำเนินการตามนโยบายของผู้นำรัฐด้วย การตีความดังกล่าวนี้จึงเป็นการสร้างอุปสรรค ทำให้ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดได้ยากขึ้น แต่ไม่ว่าการตีความของศาลจะเกิดความผิดพลาดไปบ้าง การตีความของศาล

ก็มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในฐานความผิดและช่วยชี้แนะแนวทางในการบัญญัติความผิด
ฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติไว้ในธรรมนูญกรุงโรมได้ไม่มากก็น้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย